

Бакіта

розповідає про своє життя

Рим 1996

Генеральний Дім Дочок Милосердя Каносіянок Via Stazione Ottavia, 70 - 00135
Roma

Назва оригіналу:

Bakhita racconta la sua storia

Видання 4-ге, виправлене й доповнене, 1993 р.

Переклад:

Ірина Борусовська

Фотографія на обкладинці:

Сестра Йозефіна Бакіта

Згромадження Дочок Милосердя Каносіянок

Фото: Брунер Тридент

Фотографії:

АГОСТИНО Карлессо, Артур Марі, Жанет Вані Архів Сестер Каносіянок, Рим

1° видання українською мовою

Друк: Citta Nuova

Largo Cristina di Svezia, 17 - 00165 Roma

Марія Луїза Даньїно *Місіонерка Згромадження Сестер Каносіянок*

**«Бог твій ніс тебе,
як чоловік носить свого сина,
на всьому шляху,
що ви його пройшли»**

(Втор 1, 31)

Учасники Божественної Літургії, відправленої на честь блаженної Йозефіни Бакіти 10 лютого 1993 року на головній площі м. Хартум. Під час гомілії Святіший Отець сказав: *«Радуйся, земле африканська! До тебе повертається Бакіта зі звіщенням безконечного милосердя Бога Отця»*.

Вступне слово

Молитва, що просить благодаті за заступництвом с. Бакіти з нагоди її беатифікації, дякує «Пресвятій Трійці - Отцю, Сину і Святому Духові - за дар покірності і милосердя», яким була наділена африканська черниця. Незабутня урочистість на площі Св. Петра 17 травня 1992 року, під час якої Бакіта була проголошена Іваном Павлом II блаженною, одночасно з беатифікацією прелата Ескріва' де Балагуер, засновника *Opus Dei*, зібрала вірних з кожного куточку світу.

Нова літургійна молитва, затверджена єпископом з Віченци, починається так: «Боже, Отче милосердний, Ти дав нам блаженну Йозефіну Бакіту як сестру для всіх людей, як євангелійний приклад простої віри й діяльного милосердя...».

Сестра зі Згромадження Каносіянок, яка народилася в Судані і прибула до Італії дивними шляхами Божого Провидіння, розповідає у цій книжці про своє життя тим, хто бажає пізнати її глибше і ближче. У своїй центральній частині книга-біографія відтворює сторінки рукопису сестри Бакіти, опрацьованого нею у 1910 році на прохання її настоятельки.

Зацікавлення сестрою-«чорнявкою», як називали Бакіту у провінції Венето усі ті, які були зачаровані її добротою, продовжує зростати. Про її життя уже вийшло понад тридцять публікацій, багато з них - на різних мовах. Існує також і багато перекладів на мови Африки, у яких мешканцям цього континенту висвітлюються основні події життя їх землячки. Усі ці публікації й документи зберігаються у Генеральному Домі Сестер Каносіянок у Римі.

У даний час виходять її нові біографії: мовами хінді, німецькою, українською, польською і російською. Останні видання опираються на італійський текст, опрацьований сестрою М. Л. Даньїно, тому, безсумнівно, збільшиться число вірних, які після знайомства з Бакітою будуть вдаватися до заступництва блаженної із Судану, першої й, на разі, єдиної блаженної з цієї великої африканської країни. 10 лютого 1993 року, під час урочистої Божественної Літургії, яка проходила за участю багатьох тисяч суданців, Папа Іван Павло II звернув до

земляків Йозефіни Бакіти радісні й пам'ятні слова : «З поверненням додому, Бакіто!».

Ще до того, як ступити на шлях чернечого життя, мені тричі траплялася нагода поїхати до Судану. Можливо, саме тому я так сильно прив'язана до блаженної Йозефіни Бакіти. Однак, у її житті є багато таких людських і християнських якостей, які на фоні проблем сучасного світу можуть служити прикладом для всіх людей.

Там, де ми зустрічаємося з розповіддю про *визиск дитячої праці*, багаторазово перепродана маленька невільниця Бакіта правдиво і спокійно розповідає нам свою болісну історію життя. Й у той час, коли Всесвітня конференція ООН у Пекіні виявляє зацікавленість до *цінностей жінки*, ця, практично позбавлена шкільної освіти, африканка розкриває перед нами свою багату мудрістю й розважливостю привабливу особистість.

У той період, коли у світі особливу увагу приділяють країнам, «*що розвиваються*», а простіше - бідним, перед нами постає сильна духом суданка, яка вміє добре розпізнавати життєві ситуації й яка здатна вчитися сама та навчати інших більше самим життям, ніж словами.

Для багатьох охрищених, які часто забувають про свою гідність Божих дітей, Йозефіна Бакіта стає прикладом великої радості прийняття святих таїнств. Під час європейської кризи *чернечих покликань* вона показує нам, як можна знайти «дорогоцінну перлину» особливої посвяти Богові і залишитися вірними Йому аж до смерті.

У час, коли на нашій планеті постійно зростає кількість *не-християн*, Бакіта посвячує нас у таємні прагнення своєї душі, відкритої для «вищого життя» ще до хрищення, й розкриває таємничу дію Святого Духа, ведучого усіх до спасіння.

Кожному з нас ця африканська сестра подає приклад святості, прожитої у щоденному житті, у слухняності Богові й у старанному виконанні Його волі.

Блаженна Йозефіно Бакіто, бережена Пресвятою Дівою, молися до Бога за нас!

Марія Донадео Успенський Монастир, Рим

ЧАСТИНА ПЕРША

Африканське мистецтво. Людина як символ воз-
з'єднання усіх космічних сил є Найвищим Буттям
(Дакар, дошка з художньої виставки, 1966 р.).

ПІДСТУП

Дюни піску, що розляглися у підніжжя узгір'я Агілерей, після великих дощів покриваються зеленим килимом трави, який тягнеться аж до великих лісових дерев.

Дві дівчинки граються, як справжні приятельки: бігають, підскакують і, весело перегукуючись, збирають невеличкі кущики солодкої трави.

Раптом перед ними постало двоє озброєних чужинців.

Затамувавши подих, здивовані і злякані, вони туляться одна до одної.

«Не бійтеся», - облесливо каже один із них і, звертаючись до старшої, наказує: «Відправ малу он туди, в ліс, взяти згорток, який я забув. А ти йди далі, вона тебе наздожене».

Маленька дівчинка тут же побігла до лісу.

Не знаходячи жодного згортка, вона все більше заглиблюється у хащі.

Раптом за спиною появляються ті два чужинці. Один із них грубо хапає її за руку й, витягаючи із-за свого паска ніж, приставляє до спини дівчинки й погрожує: «Якщо закричиш, тобі смерть! Давай-но, іди за нами».

Скам'янівши зі страху, широко розплющивши очі й тремтячи з ніг до голови, дівчинка пробує кричати, але нові погрози перешкоджають їй це зробити. Змушену стримувати навіть схлипи, від яких здригалось усе тіло, чужинці ведуть її далі, у глибину лісу. Нарешті, після довгого безперервного шляху, вони зупиняються на відпочинок.

Сівши навпроти них, дівчинка знову звертає свої повні сліз очі, щоб попросити милосердя.

А ті двоє невідомих, байдуже переглянувшись, тим часом ламали собі голову: «Як же нам назвати це гарне дівчення?».

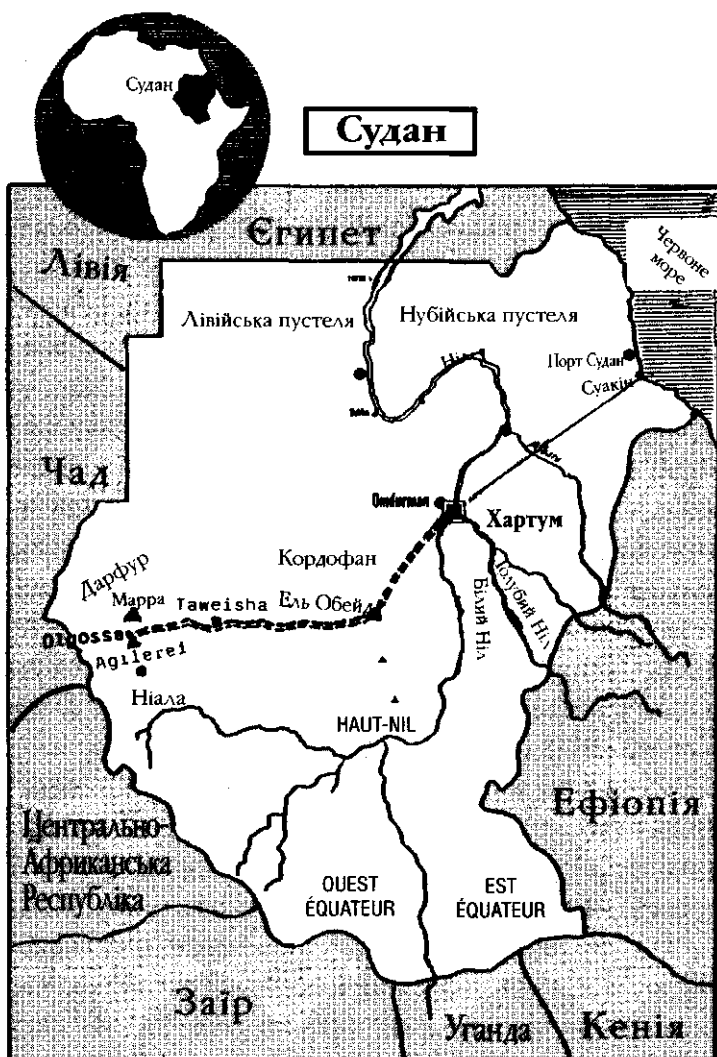
«Бакіта, назвімо її Бакіта. Пам'ятай: з цієї хвилини тебе звати Бакіта, й забудь ім'я, яке дали тобі вдома».

Це було правилом: щоб остаточно викоринити викрадених з їх середовища, їм давалося нове ім'я.

Так сталося і з нашою героїнею. І з цим арабським ім'ям нікому не відома й невинна маленька африканка дійшла аж до нас.

Як? Коли? І звідки?

На ці запитання нам відповість сама Бакіта. Але розповідь подій настільки переплутана і складна, що для того, щоб не переривати її ходу, ми розпочнемо з загальних відомостей про батьківщину маленької полоненої: Судан.

Штриховою лінією позначений шлях, пройдений Бакітою-рабинею від Ольгоси до Хартуму.

БАТЬКІВЩИНА БАКІТИ - СУДАН

Судан - найбільша країна Африки площею 2.506.813 кв. км.

Судан межує з Єгиптом, Лівією, Чадом, Центральноафриканською Республікою, Заїром, Угандою, Кенією, Ефіопією, а на сході -довжиною 500 км - його землі омиваються водами Червоного моря.

Ця безмежна земля майже повністю охоплює басейн Нілу, притоки якого - Білий і Голубий Ніл - зливаються у місті Хартум, столиці країни. Звідти, обійшовши пустелю Баюда й перевищивши чотирма порогами різницю рівнів більш, як у 250 метрів, у місцевості Ваді Хальфа ріка вступає до Єгипту.

Клімат і рослинність Судану різноманітні, як різноманітний і рельєф країни: сухість пустелі, багаті плантації вздовж Нілу; решту території складають степ і савана.

Дослідник Гульгельм Годію, який відвідав Судан у другій половині минулого століття, так розповідає про добрих за натурою, гостинних і щирих суданців:

«Чоловіки ходять з довгими списами, величезними мечами і важкими щитами, виготовленими зі шкіри буйвола, бегемота чи слона. Самі вони дуже гарні, з гордою статуєю й найкаченим волоссям, зібраним разом так, що на перший погляд викликають змішану зі страхом повагу. Жінки також відзначаються собою, навіть якщо й виглядають більш скромними».

Полювання у цих народів у повазі, але основним заняттям є годівля худоби.

Історичні події цієї країни тісно пов'язані з історією Єгипту, вже починаючи з 288 року до Різдва Христового. По звивистій і мінливій дорозі, якою є саме русло Нілу, відлуння слави фараонів дісталася аж до країни «чорних людей»: про це свідчать старовинні пам'ятки, які й сьогодні можна зустріти у Судані.

Історія говорить, що також і римляни, заволовівши Єгиптом, намагалися увійти у Судан. Близько 66 року після Різдва Христового Нерон відправив у розвідку два центуріони, які при поверненні заявили, що «країна надто бідна для того, щоб бути

гідною для завоювань». Але, як видається, вони не дісталися за межі Нубійської пустелі.

Дехто ж був іншої думки.

У VII столітті араби, заволодівши Єгиптом, вийшли до Нубії й розпочали розбійницькі напади і постійну торгівлю рабами, нав'язуючи усім жителям у релігію іслам.

У 1805 році турецький уряд призначив намісника царя Єгипту Мухамеда Алі з місією встановити у країні отаманську владу. Мухамед же мріяв про заснування особистої імперії, до якої повинен був увійти не тільки Єгипет, але і Судан.

За допомогою численних інтриг йому справді вдалося зробити наслідницьким у своїй сім'ї звання губернатора. Після смерті Мухамеда, у 1849 році, його наслідником став небіж Аббас, а згодом - син Мухамед Саїд. Наступним володарем зі званням намісника царя став син останнього, Ібрагім.

Судан у грі Мухамеда відігравав велику роль. У 1820 році він наказав своєму синові Ібрагімові взяти владу в свої руки. Ліквідувавши старі князівства, у місці злиття Білого й Голубого Нілу, він наказав побудувати єдину столицю Хартум (1823 р.).

Згодом спроби утвердити свою владу над Суданом робить Ізмаїл. З цією метою у 1869 році він об'єднується з європейськими правителями й довіряє їм керівні місця у недавно завойованій країні.

Проте, зустрівшись з глибокими фінансовими труднощами, Ізмаїл був змушений погодитись спочатку на втручання французів, а згодом і англійців.

І у той час, коли Англія поспішала виступити зі своєю інтервенцією, на історичній сцені появився так званий «посланник Божий», або Магді, певний Мухамед Ахмед ібн Абдул-ла.

Покинувши у 1881 році свою пустку на острові Абба, що на Білому Нілі, він вирушив на завоювання Судану й усього світу для ісламу.

Магді, зі своїми так званими «небесними видіннями» й шарлатанськими здібностями, здобував перемогу за перемогою.

На траєкторії цього жахливого наступу Магді не випадково знаходилися католицькі місійні поселення, закладені італійським отцем Данієлем Комбоні (1831-1881 рр.) у Малбесі, Делені та Ель Обейді.

Усе було пограбоване і знищене. Місіонери і сестри, які потрапили в полон, стояли перед вибором: «іслам або смерть». Усі в один голос погодились скоріше вмерти, ніж відмовитись від католицької віри. Четверо з них згодом померли від страждань і хвороб після довгого виснажливого полону, який тягнувся більше десяти років.

19 січня 1883 року, після падіння Ель Обейду, спровокованого насамперед зрадою місцевих жителів, без зусиль було оточене й місто Хартум. «Свята війна» досягла палко жаданої, навіть якщо й не кінцевої, мети честолюбних планів її ідеолога, який замірявся заволодіти усім світом.

З цими та іншими велетенськими планами Магді помер 22 червня 1885 року. Каліф Аб-дулла, призначений Магді на посаду намісника, повновладно зайняв його місце.

Війни й розруха безперервно продовжувалися, аж поки, у 1898 році, не встановилося англо-єгипетське панування. Після занепаду останнього, 1 січня 1956 року, ця велика нація здобула свою незалежність.

З того часу країна носить назву «Незалежна Республіка Судан».

ХРИСТИЯНСЬКИЙ СУДАН

Цілком вірогідно, що першими євангелізаторами Єгипту й межуючого з ним Судану були християни-втікачі, гнані люттю римських переслідувань.

Історично було доказано, що, вже починаючи з VI століття, у Судані існувала широка й добре організована місіонерська діяльність. У 580 році цар Соби писав цареві Донголи: «Христос з нами». Інші ж запевнювали: «У Нубії повсюди стоять християнські церкви».

Але ісламський наступ, про який ми вже говорили, залишив на своєму шляху одну пустку. Від тисячолітнього християнського життя не залишилося нічого, крім розвалин церков, монастирів і кладовищ.

Церква, як видавалося, програла свої битви, але перемогла війну. Могили двадцяти двох молодих місіонерів позначили шлях Євангелії через Судан, а все ж ніхто не помер «переможеним».

Дон Франціск Олібоні (помер у 1858 р. на 33-му році життя) так говорив у своїй агонії:

«Браття, я помираю, але, разом з тим, я щасливий, бо на те є воля Божа; й ви не повинні втрачати духу... І навіть якщо тільки один із вас залишиться, хай не покине його віра, хай продовжує своє діло... Бог хоче навернення африканців, і я помираю з цим переконанням».

Пророчий крик цього героїчного місіонера дійшов до Отця Данієля Комбоні, який згодом передав своє апостольське завдання гаслом: «Чорна земля або смерть».

Слова, які звучать, немов військовий клич, насправді були програмою завоювання Африки для Христа. Комбоні розпочинає її саме у західній частині Судану: у Кордофані й Гебель Нубі, з центральною станцією у місті Хартум.

У той самий час і саме в цих місцях історія католицької місії перетинається з особистою історією Бакіти.

Її довгий вимушений марш починається в Ольгоссі, селищі під пагорбом Агілерей, що перед горою Марра.

Повна різних пригод дорога привела Бакіту до Кордофану, Ель Обейду й, нарешті, до Хартуму. Маленька невільниця проходила цими шляхами під враженням подій, які потрясли увесь край і радикально змінили її власне життя.

Саме у цей період знаряддя у Божих руках був сам Магді Мухамед Ахмед.

ВІРА СУДАНУ

Віра виповнювала усе життя африканців ще з незапам'ятних часів. Можна сказати, що їх віра, релігійне мислення існували ще задовго до того, як отримали свій специфічний термін: анімізм.

Анімізмом називається вірування, яке за всіма видимими предметами - органічними та неорганічними - визнає існування життя, діяльність і силу з людськими, але ще вищими від них характеристиками.

Африканці вірять, що при дотриманні певних ритуалів вони можуть вступити у контакт з цими духами. Загадковість обряду викликає страх і природну у цих випадках релігійну шану і повагу.

Першим предметом їх вірувань стали великі природні, небесні й метеорологічні сили - чи то викликаючі страх, як блискавка, чи благодійні, як дощ.

Проте важко визначити, де релігійний порив зупиняється на речі, природному явищі, а де переходить, у русі до Першопричини, до Верховної Сили.

Інстинктивним залишається пошук цієї Сили. Анімізм намагається реалізувати її у особливому культі душ померлих. Поет А. В. Діоп оспівує:

«Послухай кущ, що схлипує
в пориві вітру:
це душі предків,
тих, які померли...
Вони у дереві, яке тремтить,

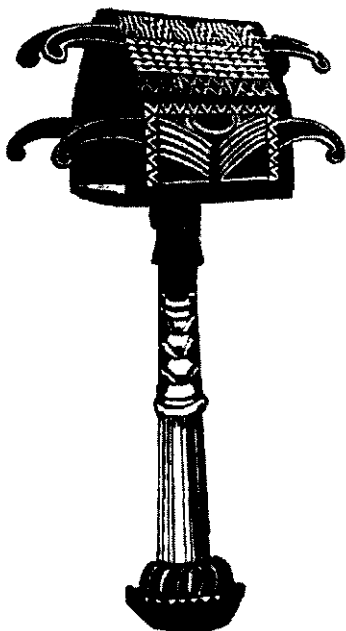
вони в воді, що плине,
вони у хижі.
Мертві не померли».

У цей складний досвід африканці вкладають ідею Вищого Буття - всемогутнього, всеприсутнього, завжди викликаючого страх.

Бакіта зростала саме у цій релігійній атмосфері. Беручи, однак, до уваги її молоді роки, вона не прийняла жодного втаємничення; ані, з тих же причин, не могла пройти етапів релігійного розвитку аж до зустрічі з остаточною ідеєю «Вищого Єства - Бога».

Таким чином, Бакіта могла непомилково стверджувати, що вона *«ніколи не поклонялася ідолам»*.

З іншого боку, щирим був також і її жаль: *«Якщо б під час мого довгого рабства я пізнала Бога, наскільки менше мені би прийшлося страждати»*.

Анімізм - скарбниця жертв для померлих духів.

КОРЕНІ

Немає сумнівів у тому, що Бакіта походить з західного Судану.

З особистих розповідей Бакіти ми довідуємося, що її рідне селище називається Ольгосса (по-арабськи значить «піщана дюна»).

Піщаний хвилястий рельєф простягається аж до підніжжя гори Агілерей, висотою 785 м. Всю цю землю називають Даджу, й бере вона свою назву від найвідомішого населення Дар-фуру, яке багато століть тому поселилося на цих землях.

Саме до цього відомого народу належала Бакіта. Її сім'я була заможна, володіла землями з «багатьма плантаціями і худобою», за якими доглядали робітники.

Члени сім'ї - батьки і семеро дітей - були дуже прив'язані й любили один одного. Про це говорять вияви ніжності, звернені Бакітою до кожного з них під час її рабства, як згодом і постійна скорботна молитва за своїх рідних, *«за те, щоб вони отримали благодать пізнати Бога й насолоджуватися Ним у раю»*.

За час свого довгого життя Бакіта багаторазово пригадувала собі рідну «хижу», просту й убогу, яка була усім як для неї, так і для її рідних.

Алоїзій Роше у своїй біографії Бакіти живописно описує помешкання Даджу:

«У цій частині Судану, біля гори Агілерей, помешкання жителів настільки подібні, що, побачивши одне, вважай, що побачив усі.

Подвір'я служить ігровим майданчиком для дітей, місцем для зустрічі дорослих і - що дуже важливо для населення Даджу - танцювальною площадкою.

Цей народ насолоджується життям і висловлює свої почуття за допомогою жесту і ритму: можна не поїсти, але не можна втратити веселого танцю.

Навколо подвір'я, гарно впорядковані, стоять хижі мешканців, по дві на сім'ю: одна для батьків та маленьких дітей, інша ж служить кухнею і комірчиною; хлопці і дівчата сплять у окремих приміщеннях. Хижі мають круглу форму: на глиняній стіні височіє солом'яний дах, що скидається на велику парасоль, який, у свою чергу, опирається на центральний стовп та бокові опори, щоб таким чином забезпечити провітрювання будівлі.

Якщо дивитися на селище Даджу з висоти пташиного польоту, воно справляє враження величезної грибниці. А те, що на перший погляд видається простим, зроблено так майстерно, що зупиняє на собі погляд. Солом'яний дах сплетений так, що здається, що «архітектор» взяв за зразок гніздо птаха-ткача.

Й це ще не все. Огляньте вхід: це майже щілина, у яку заледве протискається боком одна людина. Цьому є своє пояснення, бо у Африці також є свої «нечисті на руку», а разом з ними -страхітливі дикі звірі й не менш страшні розбійники. Тому набагато легше й надійніше прикрити щілину-двері колючими куцями».

У той історичний період Судан в цілому, і зона Дарфур особливо, вночі і вдень підлягали страшній небезпеці: у селищах час від часу зненацька появлялися банди ловців на людей, викрадаючи чоловіків, жінок і дітей для продажу на *невільничому ринку*.

РАБСТВО

Здається, рабство крокує в ногу з історією людини. Немає такого народу, який би - у тій чи іншій формі - не ніс відповідальності за цей страшний злочин. Саме так його назвав Пій II у своєму осуді у 1462 році.

Керівники держав публікували закони, організовували навіть карні експедиції з метою стримати розповсюдження цього жорстокого людського зла, але результати були незначними.

«Потрібно віддати честь і хвалу тим місіонерам та папам, які рішуче виступали проти торгівлі рабами» (*Католицька Енциклопедія*).

Ще раз повертаючись до історії Судану, добре відомим є той факт, що Дарфур -батьківщина Бакіти - був завойований і приєднаний до Єгипту у 1874 році. Програма цієї експансії включала також і скасування торгівлі рабами.

Однак, повне скасування африканського рабства виявилось складною для вирішення проблемою. Після офіційного англійського законодавства 1833 року лише на Парижському Конгресі 1856 року було прийнято остаточний документ про скасування рабства, підписаний усіма передовими європейськими державами і самим Єгиптом.

«Ісламський уряд, який приєднався до трактату 1856 року, зробив це тільки на папері, - писав о. Данієль Комбоні у 1873 році в одному з листів з Ель Обейду - тому в Центральній Африці рабство все ще залишається повновладним, а болісний крик цих народів не доходить навіть до Європи... Так спустошення цих народів продовжується й буде продовжуватися ще довгий час».

Про те, що відбувалося під час рабства, й як відбувалося, ми довідаємося з живої розповіді однієї з його жертв.

ЧАСТИНА ДРУГА

Матудадіді. Різьба. «Якби під час мого довгого рабства я пізнала Бога, наскільки менше мені би прийшлося страждати» (Бакіта).

РОЗПОВІДЬ

На прохання настоятельки Матері Маргарити Боноitto (1846-1929 рр.) записую деякі спогади з часів моєї неволі. (Сестра Йозефіна Бакіта належала до Спільноти Сестер Каносіянок, вул. Фузінато, 51 - Скіо/Віченца, з 1902 року. У 1910 році настоятелька попросила М. Йозефіну Бакіту розповісти історію свого життя. Від цієї розповіді залишилися тридцять одна рукописна сторінка у італійській редакції. Оповідання характеризується надзвичайними розповідними здібностями, хоча й дещо неточне стосовно імен людей та місць примусової подорожі оповідачки. Цей документ є єдиним джерелом інформації про її походження, сімейну ситуацію й «деякі епізоди з часів рабства». Пізніше Бакіта додасть, що «певні речі відомі тільки Господу, не можна про них ні говорити, ані писати».)

Ці спогади служать для ще більшої оцінки великого дару Бога, який вибрав мене своєю нареченою.

Моя сім'я жила у самому центрі Африки¹, на околиці Дарфуру, званій Ольгосса, недалеко від гори Агілерей.

Сім'я складалася з батька, матері, трьох братів, чотирьох сестер та ще чотирьох інших дітей, яких я ніколи не бачила, бо вони померли задовго до мого народження. У мене була сестра-близнючка, про яку, як і про моїх рідних, я нічого не знаю з часу мого викрадення.

Жила я щасливо, не знаючи, що таке страждання.

ТРАГЕДІЯ

¹ Ольгосса розташована на відстані 2.400 км на схід від Червоного моря, і стільки ж - від Атлантичного океану на захід; два кілометри на південь від узгір'я Агілерей (785 м) з вершиною Марра (3024 м), на відстані 45 км від Ніала, сьогодношньої столиці Дарфуру. Вся територія називається Даджу (Ж. Вантіні).

Одного разу моя мама вирішила піти у поле, де у нас було багато плантації і худоби, щоб перевірити, чи всі робітники виконували свої обов'язки, узявши нас, дітей, разом зі собою. Найстраша ж почувалася не зовсім добре і попросила залишити її вдома разом з найменшою сестрою.

Уже будучи в полі, ми здалека почули крик і шум, й кожен з нас зрозумів, що у селище прийшли ловці за невільниками.

Ми тут же повернулися додому. Яким же великим був наш біль, коли від переляканої, тремтячої дитини ми почули, що грабіжники забрали з собою нашу найстаршу сестру, а їй самій ледве вдалося сховатися за стіною зруйнованої хати. Якби не це, не бачити би нам і малої.

Я і сьогодні живо пригадую, як у розпачі плакала мама, й ми разом з нею.

Увечері, повернувшись після роботи, про нещастя довідався батько. Розлючений, разом зі своїми робітниками він одразу ж подався на пошуки.

Але даремно. Про нашу бідну сестру ми так більше нічого й не чули.

Таким було моє перше страждання, а скільки їх на мене чекало пізніше!

Моя черга

Мені було близько дев'яти років², як одного ранку, після сніданку, разом з моєю дванадцятилітньою приятелькою я пішла на прогулянку нашими полями, досить далеко від мого дому. Добре набігавшись, ми покинули наші забави й подалися збирати траву.

Раптом з хащі появилось двоє страхітливих озброєних чужинців. Наблизившись до нас, один із них сказав моїй товарищі:

² Щодо свого віку Бакіта часто вживає слово «близько». Це не дивно, бо серед населення, яке не відвідувало школи й серед якого не велося анаграфічних записів (ще й сьогодні таких місць там є багато), ані діти, ні дорослі не знали свого точного віку.

«Хай мала побіжить до лісу і принесе пакунок, який я там забув. А ти іди далі, вона тебе наздожене».

Зрозуміло, що вони хотіли віддалити мою приятельку, щоб та не здійснювала галасу, коли мене викрадатимуть.

Я ж ні про що не здогадувалася, лиш покійно виконала їх волю, як часто це робила зі своєю мамою.

Як тільки я заглибилася у хащі, старанно шукаючи згаданий пакунок, за моїми плечима появились ті двоє...

Один з них грубо хопнув мене за руку, витягнув із-за пояса ніж, приставив його мені під бік і наказав: «Як закричиш, тут тобі й смерть, давай-но, рухайся за нами!».

Я закам'яніла від страху. З широко розплющеними очима, тремтячи з ніг до голови, я спробувала було закричати, але розпач стиснув мені горло, й я не могла ані говорити, ні плакати.

Грубо підштовхуючи мене у лісові хащі, прихованими стежками, полями, бігом, вони вели мене за собою до самого вечора.

Смертельна втома валила мене на землю. Ноги і стопи кровоточили через уламки камінців та подряпини колючих кущів.

Всю дорогу я схлипувала, але кам'яні серця моїх викрадачів не знали милосердя.

Нарешті, переходячи башианом з кавунами³, ми зупинилися, щоб перевести дух. Тим часом мої вороги розрізали кілька кавунів і дали й мені шматок, щоб поїсти. Але мені не вдалося проковтнути навіть кусочка, хоча я не їла з самого ранку.

Не думалося мені ні про що інше, як про мою сім'ю. З тривогою у серці я тихо кликала маму й тата, але ніхто мене не чув. Більше того, зі страшними погрозами мені наказували мовчати, й так, втомлена і голодна, я знову пустилася в дорогу, яка тривала цілу ніч.

На зорі ми увійшли до якогось селища. Мені бракувало сил. Один із моїх викрадачів схопив мене за руку й затягнув до свого помешкання, де закрив у якійсь комірчині, заповненій різними

³ Сезон кавунів - місяць лютий. Правдоподібно, саме у лютому і викрали Бакіту.

знаряддями і ломом, й де не було ані сінника, ні ліжка: ним мені мала служити гола земля. Він дав мені шматок чорного хліба і наказав: «Сиди тут!». А виходячи, замкнув двері на ключ.

Там я присиділа більше місяця. Маленька дірка у стелі служила мені вікном.

Двері ж відкривалися тільки на хвилину, щоб подати мені пісню їжу. Словами неможливо описати страждання, які я пережила у тому місці.

Все ще пам'ятаю ті тривожні години, коли, втомлена від сліз, я задубіло падала на землю, й думки несли мене до моїх рідних, далеко-далеко звідси...

Там я бачила моїх коханих батьків, братів і сестер, яких я ніжно обіймала, розповідаючи про те, як мене викрали й як сильно я страждала.

Часами мені видавалося, що я забавлялася з моїми приятельками на наших полях, й мене раптово охоплювала радість; але, повернувшись до жорстокої правди страхітливої самотності, я впадала у розпач, який, здавалося, розірве мені серце.

Невільничий ринок

Якогось ранку двері прочинилися ширше, ніж раніше. Господар показав мене продавцеві рабів, який мене купив і тут же приєднав до інших невільників. Серед було троє чоловіків і три жінки, одна з яких була ще зовсім дитина, ледь старша від мене самої.

Ми швидко вирушили в дорогу. Краєвид відкритого поля, небо, вода і свіже повітря повернули мене до життя, хоч я й не знала, куди мене ведуть.

Подорож тривала вісім безперервних піших днів: лісами, горами, долинами й через пустелю. Проходячи селищами, караван все більше й більше зростав і рухався у наступному порядку: попереду йшли чоловіки, за ними жінки; усі вони були зв'язані один з одним важкими ланцюгами, замкненими колодками на ключ, по двоє чи по

троє. Біда тому, хто нахилився чи зупинявся - боляче було і шиям його супутників, навколо яких виднілися великі глибокі рани, що викликали жаль.

Сильнішим з невільників до плечей прив'язували тяжке ярмо, яке вони повинні були нести на протязі довгих кілометрів. Нещасні практично служили в'ючними тваринами.

Ми, як найменші, не були заковані в кайдани і йшли в останньому ряду з господарями. Караван зупинявся лише на кілька годин, щоб відпочити і перекусити. Саме тоді з ший рабів знімали ланцюги і клали їм на ноги, на відстані кроку один від одного, щоб запобігти їх втечі. Те ж саме робили і з нами, малими, але тільки вночі.

Нарешті ми дісталися до невільничого ринку?

Чекаючи на свою чергу, усіх нас розмістили у величезній кімнаті. Першими продали найслабших і хворих, боячись, що їх стан погіршиться й заробіток від них пропаде. Бідні жертви!

Ми ж обидві, наймолодші, стояли завжди поряд через те, що наші ноги були заковані тим самим ланцюгом. Коли на нас не звертали уваги, ми розповідали одна одній про своє викрадення. Ми говорили про наших близьких, і все частіше й частіше в нас загорялося бажання повернутися до рідних сімей. Так, оплакуючи нашу нещасливу долю, ми одночасно снували план втечі.

Добрий Бог, який дбав про нас, навіть якщо ми про Нього й не знали, дав нам таку можливість.

І ось як.

Втеча

Господар розмістив нас у окремій кімнаті і завжди замикав двері на ключ, особливо коли віддалявся від житла.

Був майже час вечері. Повертаючись з ринку, господар привів додому мула, нав'юченого кукурузними кияхами. Він підійшов до нас, щоб зняти з ніг кайдани, і наказав налускати кияхів й нагодувати тварину.

Сам же, замислений, віддалився, забувши замкнути двері.

Ми були одні, без кайданів. О, Боже Провидіння, довгожданна мите!

Порозумівшись тільки поглядом, ми стиснули одна одній долоні, кинули оком довкола і, не помітивши нічого підозрілого, наскільки нам дозволяли наші бідні ноги, чимдуж кинулися у напрямку відкритого поля, навіть не знаючи добре, куди податися.

Цілу ніч ми продовжували бігти лісом і пустелею. Захекані і втомлені, у темряві ми прислухалися до ричання диких звірів. При їх наближенні для порятунку ми видряпувалися на дерева.

Одного разу ми тільки-но вийшли з нашої схованки, як почули підозрілий шум, характерний для близького до нас каравану.

Налякавшись до смерті, ми сховалися за густими колючими кущами. Дві довгі години група за групою проходили перед нашими очима, але, на щастя, ніхто нас не помітив.

Нас беріг не хто інший, як добрий Бог.

На світанку ми зупинилися, щоб перехопити дух. Які ми були втомлені! Серце відлунювало в грудях, величезні краплі поту котилися по тілу, пронизливий голод роздирав нам шлунок: довгий час у роті у нас не було ані крихти.

Живе прагнення знову побачити рідних і страх, що нас переслідують, вливали в нас сили, щоб продовжувати бігти, хоча й не так швидко, як раніше.

Куди ж ми прямували?

Під вечір ми натрапили на якусь хижу. Чи це часом не наш дім? Серце забилося сильніше. Ми пильно вдивлялися, чи це не наша хата: на жаль, ні. Яке гірке розчарування!

У той час, як у розпачі ми зупинилися було навпроти хижі, перед нами появився якийсь чоловік. Перелякані, ми кинулися навіч, але той, люб'язно зупинивши нас, запитав:

«Куди ви йдете?»

Ми мовчали.

«Нумо, куди ж ви йдете?» «До наших батьків.»

«А де ваші батьки?»

«Там», — відповіли ми, нерішуче вказуючи рукою у незрозумілому напрямку.

Саме тоді він і втямив, що ми — втікачки.

«Ну що ж, — сказав він, — зайдіть-но, відпочиньте, а потім я сам відведу вас до ваших батьків».

Вірячи його словам, ми послідували за ним до хати. Як тільки ми туди увійшли, ми тут же впали на підлогу, мов мертві. Чоловік дав нам попити води, але ми були такі втомлені, що не могли навіть втримати у руках кухля. Тоді він залишив нас наодинці на якийсь час.

Після короткого сну незнайомець нас розбудив. Завівши до своєї оселі, він дав нам їсти і пити, а після цього повів до великої вівчарні, повної овець і ягнят. Там, звільнивши для нас місце на ліжнику, він закував разом наші ноги великим ланцюгом і наказав залишатися на місці до наступного розпорядження.

Знову рабство!

Яке там «завести до батьків»! Скільки гірких сліз ми пролили, скільки страждань винесли!

Так, між вівцями і баранами, він тримав нас кілька днів, аж поки один минаючий тими місцями торговець рабами не викупив нас із вівчарні.

Наші бідні ноги пройшли ще багато кілометрів, перш ніж ми дісталися до каравану.

Яким же великим було наше здивування, коли серед рабів ми побачили деяких із тих, які належали нашому попередньому господареві, від якого ми втекли. Вони нам описали його гнів та лють. Коли той не знайшов нас на місці, то у злості звинувачував і бив тих, хто потрапляв під його гарячу руку, погрожуючи розірвати нас на шматки, коли знайде.

Тепер я ще краще пізнала Божу милість, яка і тоді чудом мене врятувала.

У каравані ми безупинно йшли два з половиною тижні, у тому ж порядку, який я описала вище.

Під час тієї подорожі я бачила бідного раба, який почував себе так погано, що ледве тримався на ногах. Нарешті він попросив господаря присісти на відпочинок. Але той, не вірячи, бив його, як худобу. Я бачила, як бідний раб упав на землю і простогнав: «Я помираю, сил моїх більше немає!». Але той нелюд бив його все більше й більше, аж поки раб не підвівся.

Було видно, однак, що невільник не міг більше рухатися, й господар наказав зняти кайдани, якими він був прикований до інших товаришів по нещастю. Бідолаха лепетав щось про пощаду. У цю мить господар наказав нам продовжувати шлях, а сам затримався з нещасним.

Що сталося з тим рабом далі?

Ніхто його більше не бачив.

Третя і четверта купівля-продаж

Дійшовши нарешті до міста (Ель-Обейд), нас з товаришкою відвели у палац арабського намісника.

Це була дуже багата людина: мав він безліч рабів — усі у розквіті сил.

Мене й мою товаришку призначили у прислугу панночкам, його дочкам, які відразу ж нас полюбили.

У майбутньому господар хотів подарувати нас своєму синові, коли той ожениться. У тому домі зі мною обходилися добре й мені нічого не бракувало.

Якби не якась провина, уже не пригадую, яка, що стосувалася саме сина господаря.

Він тут же взяв до рук бич, щоб мене наказати. Я ж кинулася в іншу кімнату і сховалася у його сестер. Краще б я цього не робила!

Розлютившись, він силою витягнув мене звідти й кинув на землю; потім довго бив мене бичем і штовхав ногами. Ударивши наприкінці черевиком у правий бік, він залишив мене, як мертву.

Більше я нічого не пам'ятаю. Мабуть, зімлілу, мене перенесли на мій ліжничок, де я провалялася більше місяця.

Після того, як я підвелася, мене приставили до іншої праці.

Моя доля, проте, була позначена: при першій можливості я мала покинути дім.

Така нагода трапилася через три місяці, коли мене продали новому господареві.

На цей раз ним був генерал турецької армії. Разом з ним жили його стара мати і дружина. Обидві відзначалися нелюдським ставленням до бідних невольників, які виконували важкі роботи на кухні, у пральні і на полі.

Разом з іншою молодого рабинєю мене приставили до пань, яких ми не покидали ані на мить. Між їх одяганням, намазуванням пахучими оліями та обмахуванням віялами у нас не було часу навіть зітхнути. Й біда нам, якщо ненароком, або закривши на хвилику очі, ми торкалися хоча б однієї волосини на їх головах... Побої падали на нас немилосердно, так що за три роки на цій службі я не пригадую жодного дня без ран, бо тільки-но одужавши від одних, без всякої на це причини на нас обрушувалися інші.

Якось я почала розповідати своїй товаришці про втечу від першого господаря.

Дочка генерала підслухала нашу розмову. Побоюючись, що я могла знову снувати плани про втечу, вона наказала закувати мої ноги у кайдани, які я носила більше місяця. Зняли мені їх з нагоди великого мусульманського свята, коли знімали кайдани усім невольникам.

Кожного дня, на зорі, раби вставали до праці. Господиня, жінка генерала, була такою ретельною, що часом підіймалася раніше від усіх і наглядала, щоб хто не спізнився бодай на хвилину. А як бачила, що когось немає, тут же ставала над ним з батогом

й винуватець підскакував від болю; вона не думала про те, що бідолаха, як часто траплялося, трудився до пізньої ночі.

Раби спали разом у одній величезній кімнаті. До самого обіду вони не брали і крихти до рота, аж поки опівдні кожному не давали порцію тушкованого м'яса, мамалигу, хліб і фрукти. Увечері — пісна вечерея й відпочинок на голій землі. Й біда тим, хто не замовкав.

А хто, безприглядно покинутий, хворів, той не отримував у свій бік навіть найменшої уваги. Не було кому їх лікувати чи доглядати, а коли наближалася хвилина смерті, їх викидали у поле або на гноїще.

Скільки разів кривда й побої діставалися рабам без жодної на те причини!

Наприклад, одного разу ми випадково побачили, як господар сварився зі своєю жінкою. Щоб виплеснути свою злість, він наказав нам двом зійти у двір і сказав двом солдатам кинути нас горілиць на землю і бичувати. Ті двоє з усієї сили розпочали жорстокі побої, залишивши нас обидвох у калюжі власної крові. Пам'ятаю, як батіг, багато разів пройшовшись по моєму стегні, вирвав з нього шкіру з м'ясом, залишивши глибоку й довгу рану на тілі, через яку мені прийшлося пролежати нерухомо багато місяців.

Все це потрібно було терпіти мовчки, бо ніхто не лікував наших ран і ніхто не приходив до нас зі словом втіхи. Багато моїх товаришок так і померли.

Татуювання

Але ще гірша участь чекала на нашу молоду невільницю далі.

У домі було традицією, що невільники на честь господаря мали на тілі знаки або особливі печатки, які наносилися за допомогою татуювання.

У мене до цього часу на тілі не було жодних позначок, але мої приятельки мали їх багато — як на обличчі, так і на передплеччі.

І ось наша господиня задумала справити цей подарунок усім тим, у кого його ще не було.

Нас було троє.

Одного дня прийшла жінка, досвідчена у цьому жорстокому ремеслі. Нас завели під навіс, куди поспішила і пані з батогом у руці. Жінка наказала принести одну тарілку з мукою, одну з сіллю і бритву.

Одній з нас вона наказала лягти на землю, а двом сильним рабам — тримати її за руки і за ноги.

Тоді без тіні жалю нахилилася над розпістертою дівчиною й на животі бідолахи почала виводити мукою коло шестидесяти тонких знаків.

Я уважно до всього приглядалася, знаючи, що на мене також чекала ця кривава доля.

Після того, як жінка закінчила виводити рисунок, вона взяла бритву й раз за разом робила короткі надрізи по лінії кожного позначеного сліду.

Бідна дівчина стогнала, а кров спливала за кожним надрізом.

Але це ще було не все.

Після цієї операції наша мучениця взяла сіль і з усією силою почала натирати кожну рану так, щоб сіль увійшла до середини й розширила надріз, затримуючи краї ранок відкритими.

Яка страшна мука! Яке страждання!

Нещасна вся тремтіла, й я разом з нею, чекаючи, на жаль, на те ж саме. Так воно і сталося.

Як тільки першу віднесли на її ліжник, настала моя черга.

Я, здавалося, втратила сили й не могла ступити ані кроку. Однак гострий, як блискавка, погляд моєї господині і піднесений батіг тут же змусили мене лягти на землю.

Отримавши наказ не чіпати мого обличчя, жінка почала наносити мені на груди шість надрізів, на животі — до шестидесяти, а на правій руці — сорок вісім. Не можу описати, що я відчувала у ті хвилини. Мені здавалося, що я щоразу помирала, особливо коли вона натирала мене сіллю.

Занурену в калюжу власної крові, мене згодом перенесли на ліжник, де я пролежала без свідомості кілька годин.

Африка. Молода жінка з татуюванням.

Коли ж я прийшла до себе, то побачила поряд зі мною моїх товаришок, які страждали так само, як і я.

Більше місяця ми три були приковані до ліжника: простерті на цинівці, не могли рухатися, без шматка тканини, щоб витирати рідину, яка постійно сочилася з напіввідкритих сіллю ран.

Шрами на моїм тілі залишилися до сьогоднішнього дня.

Можу однозначно сказати, що я не померла тільки завдяки чудотворній опіці Бога, який призначив мене до «ВИЩОГО ЖИТТЯ».

Після своєї довгої відсутності генерал повернувся у Кордофан. Він уже прийняв рішення виїхати на батьківщину — у Туреччину.

Розпочалася, отже, підготовка до від'їзду, і так як у нього було багато рабів, він відібрав лише десятьох, серед них і мене. Решту ж рабів продав.

Виїхавши з міста на верблюдах, після багатоденної подорожі ми прибули у Хартум, де й зупинилися в готелі.

Там генерал пустив чутку, що хоче продати своїх рабів.

На цю новину відгукнувся італійський консул Каліст Леньяні.

Мені було доручено подавати каву. Я помітила, як консул оглянув мене з ніг до голови, але не думала, що він хотів мене купити. Зрозуміла я це тільки наступного ранку, коли турецький генерал наказав мені слідувати за покоївкою консула, допомагаючи нести якийсь пакунок.

Це була п'ята й остання продаж молоді невідільниці- суданки.

Довга історія - історія жахів і принижень-закінчилася, прийшовши до свого завершення.

Вперше за майже десять років неволі Бакіта одягнула плаття.

Бакіта по-арабськи значить «Щаслива» або «Везуча».

Погроза захоплення Хартуму примусила К. Леньяні покинути столицю: він виїхав у кінці грудня 1884 року.

До свободи і спасіння

На цей раз мені справді пощастило. Новий господар був дуже добрий і сильно мене полюбив. Моїм завданням було допомагати покоївці по домашніх справах. Не було більше ні докорів, ні покарань, ані побоїв, так що мені аж не вірилося, що довкола може царювати такий мир і спокій.

З того часу без жодних змін пройшло більше двох років, аж коли консула викликали до Італії з важливих питань.

Я не знаю, чому, але коли я почула розмову про Італію, про красу та чарівність якої я раніше нічого не знала, у моєму серці зародилося живе бажання виїхати разом з господарем. Він мене любив, тому я й намілилася просити його взяти мене з собою.

Господар пояснював мені, що подорож буде дуже довга й дорога. Але я наполягала й наполягала, і нарешті він погодився.

Цього бажав сам Бог, як я зрозуміла пізніше. Ще й сьогодні я відчуваю радість, яка мене охопила у той день.

І ось ми вирушили у подорож. Серед подорожуючих були консул, його приятель Август Мікелі, маленьке темношкіре хлопчеченя і я. Приєднавшись до каравану, через кілька днів ми прибули на верблюдах до Суакіну.

Десь через місяць після цього консул і його приятель отримали сумну звістку: банда корсарів увірвалася до міста Хартум, знищила все, що їй трапилося на шляху, й викрала усіх невольників. Якби я залишилася у місті, мене також би викрали, і що б тоді зі мною сталося?

Як консул, так і його товариш залишилися без свого маєтку й були дуже цим стурбовані.

У Суакіні ми зупинилися ще на місяць, а потім вирушили у подорож кораблем, через Червоне та інші моря, аж до Генуї. Там ми зупинилися у готелі, господар якого був добрим знайомим приятеля консула й який попросив його купити йому негренья. Так йому запропонували мого товариша по подорожі.

До Генуї прибула дружина товариша, пані Марія Туріна Мікелі, щоб зустрітися з консулом. Побачивши нас, темношкірих, вона теж загорілася бажанням мати одного такого й запитала у чоловіка, чому він не привіз нікого їй та їхній донечці Мімміні.

Консул, бажаючи зробити приємність другові та його дружині, подарував їм мене. Після короткої перерви ми знову вирушили у далеку подорож. Консул поїхав до Падуї, й більше нічого я про нього не чула.

Разом з моїми новими господарями ми вирушили до Мірано Венето, де на протязі трьох років я служила нянею для їх маленької донечки. Вона зразу ж мене полюбила. Я, зрозуміло, відповіла їй тим самим.

Через три роки разом з панею я повернулася до Африки, у Суакін, де її чоловік тримав готель. Там ми пробули близько дев'яти місяців, після чого господар вирішив, що сім'я переїде туди назавсім.

Господиня повинна була повернутися до Італії, щоб продати майно й запакувати речі, а я тим часом мала доглядати за маленькою у готелі. Але пані не хотіла вирушати у подорож сама, і так господар дозволив нам поїхати разом з нею.

Прощай, Африко, моя вітчизно!

Так я назавжди попрощалася з Африкою.

Внутрішній голос говорив мені, що я більше ніколи її не побачу.

Повернувшись до Мірано, господиня пробула з нами коло двох років, але невпинно наближався той день, коли вона повинна була повернутися до Суакіну. Так вона вирішила помістити свою донечку й мене у пансіоні, щоб ми отримали хоч якусь освіту.

Була подана заява до Згромадження Дочок Милосердя Каносіянок у Венеції, яке охоче погодилося прийняти мене до катехуменату⁴, щоб отримати початкові знання.

Інститутом керували Сестри Каносіянки. Дівчинка, однак, була вже хрищена, тому постало питання, що їй робити в катехуменаті.

Пані у жодному випадку не хотіла нас розділяти. Так більше місяця тривала боротьба за те, щоб прийняти якесь рішення.

Цією проблемою зацікавився розпорядник господині, пан Іллюмінато Кеккіні, чоловік з добрим серцем і чистою совістю, який до останнього дня свого життя любив мене батьківською любов'ю (номеру 1904році).

⁴ Діло, розпочате чотирма століттями раніше, біля 1848 року перейшло до рук Дочок Милосердя, відомих під іменем Сестер Каносіянок, від родинного імені засновниці, св. Магдалени з Каносси (народилася у Вероні у 1774 році, заснувала Згромадження Дочок Милосердя у 1808 році та чоловіче Згромадження Синів Милосердя у 1831 році. Померла у 1835 році).

Саме під час довгого місяця очікувань та непевності пан Іллюмінато подарував Бакіті срібний хрест.

Перш ніж вручити мені хрест, він поцілував його з побожністю, а потім пояснив, що Ісус Христос, Син Божий, помер за нас. Підштовхнута таємничою силою, я сховала подарунок, побоюючись, що пані його у мене відбере. Раніше ж я нічого не ховала, тому що не була ні до чого прив'язана. Пригадую, як я таємно розглядала хрест, відчуючи у собі дивне почуття, яке не могла пояснити.

Пан Іллюмінато так гаряче бажав мого прийняття до катехуменату, що письмово, на гербовому папері, підтвердив, що у тому випадку, коли пані Туріна не виконуватиме своїх зобов'язань, він сам буде оплачувати моє перебування в Інституті.

Так нас обидвох з Мімміною прийняли до катехуменату.

За мене й за дівчинку відповідала сестра Марія Фабретті (1832-1910рр.), зайнята підготовкою катехуменів.

Не можу без зворушення згадувати, як вона мною опікувалася. Вона хотіла знати, чи у мене було бажання стати християнкою, й, почувши у відповідь, що саме з цим бажанням я і прийшла до них, вона дуже зраділа.

Ті «святі» сестри з героїчною терплячістю займалися моїм навчанням й допомагали мені пізнати того Бога, якого з самого дитинства я носила у своєму серці, не знаючи про Нього нічого.

Пригадую, як, дивлячись на сонце, місяць і зірки, на красу природи, я запитувала у себе: «Хто ж господар усіх цих красот?». Й відчувала величезне бажання пізнати, побачити Його, виявити Йому свою шану.

Тепер я Його знаю. Дякую, дякую, мій Боже!

Коли пані Туріна відвела мене до Інституту, уже при дверях повернулась і сказала на прощання:

«Тут твій дім».

Вона промовила ті слова, не усвідомлюючи собі справжнього їх значення.

Ах, якби вона знала, що станеться потім, то ніколи б мене сюди не привела.

РІШЕННЯ ВСЬОГО ЖИТТЯ

Приблизно через дев'ять місяців пані Туріна почала домагатися своїх прав на мене.

Я відмовилась від повернення до Африки, тому що на той час ще не закінчила своєї підготовки до хрищення. Думала я також і про те, що навіть після мого хрищення у мене не було б жодної можливості визнавати свою нову віру. Саме тому кращим виходом для мене було залишитися у сестер.

Моя пані дуже розлютилася, називаючи мене невдячною за те, що на час від'їзду я її покинула, тоді як вона зробила мені стільки добра.

Однак я стояла на своєму.

Вона приводила мені багато численних доказів, але я не відступила перед жодним із них. Я дуже страждала через те, що пані так себе поводи́ла, бо я справді її дуже любила.

Це Господь надіслав мені стільки завзяття, бо хотів мене всю для Себе. Яка доброта!

Наступного дня моя господиня повернулася у товаристві однієї пані й знову спробувала було переконати мене за допомогою погроз. Але безрезультатно. Обидві жінки пішли геть розлючені.

Настоятель Інституту, отець Якоб де Конті Авоіадро з Соранцо, написав до Ного Еміненції Патріарха Доменіка Аюстіні за порадою, що робити у даній ситуації. Останній, у свою чергу, звернувся до Прокурора Короля, який у своїй відповіді повідомив, що силою фактів я залишаюся вільною людиною, бо перебуваю в Італії, де немає торгівлі рабами.

Пані Туріна теж звернулася до Прокурора Короля, вірячи у те, що я таки поїду разом з нею, але отримала таку ж відповідь.

І ось втретє вона появилась в Інституті з тією ж самою панею та своїм шуряком, військовим підстаршиною. Були присутні

також Його Емініція Патріарх Доменік Агостіні, голова Згромадження Дочок Милосердя, настоятелька дому і деякі сестри з катехуменату.

Першим висловився Патріарх. Після цього відбулася довга дискусія, яка закінчилася моєю перемогою.

Пані Туріна, плачучи з люті та жалю, забрала дівчинку, яка не хотіла відриватися від мене і просила іти з нею.

Я ж була так сильно зворушена, що не могла вимовити ні слова. Розлучилася я з ними в сльозах... Однак, мене не покидало задоволення, що я не піддалася.

Це було 29 листопада 1889 року.⁵

Бакіта прийняла своє життєво важливе рішення.

Відмовляючись повернутися до Африки, вона відмовилася від усього, щоб досягнути УСЕ.

У ній, ще нехрещеній, повновладно діяла сила «справжнього світла - того, що просвітлює кожну людину. Воно бо прийшло у цей світ» (Йо 1, 9).

«О, незабутній день!»

Після вступу до катехуменату та підготовчого періоду з радістю, яку тільки ангели могли описати, 9 січня 1890 року я отримала святе Хрищення.

Після хрищення мене назвали Йозефіна Маргарита і Бакіта, що по-арабськи значить — «Щаслива».

У той же день я отримала миропомазання і причастя.

О, незабутній день!

⁵ Ця дата - 29 листопада 1889 року - стала офіційним днем визволення Бакіти. У цей день стало чітко зрозуміло, що пані Туріна вважала Бакіту своєю невільницею, за яку могла вирішувати на своє уподобання.

Бакіта отримала обряд хрищення і миропомазання з рук патріарха Венеції, кардинала Доменіка Агостіні у церкві катехуменату св. Йоана Христителя.

Хресним батьком, замість своєї дружини, графині Йозефіни, яка лежала хвора, став граф Марко Авогадро з Соренцо. Хресною матір'ю була пані Маргарита Донаті.

Були присутні також сестри каносіянки, серед яких с. Фабретті, її катехитка, пан Кеккіні з усією сім'єю, не говорячи вже про численних інших осіб, які взяли участь у церемонії, заповнивши усю церкву та двір.

Йозефіна Маргарита Бакіта з глибокою вдячністю згадувала доброго консула Леньяні та його вирішальну роль, яку він зіграв у шляху Бакіти до такої великої ласки.

Хай Бог його благословить за участь у той пам'ятний день!

У катехуменаті я залишилася чотири роки, під час яких у глибині душі все більш виразнішим ставав голос, який викликав у мене бажання присвятити своє життя Богові. Нарешті я розповіла про це моєму сповідникові. Він мені порадив поговорити з настоятелькою Дому, сестрою Луїджею Боттеселла (1818-1906рр.), яка, у свою чергу, написала про це настоятельці Генерального Дому у Вероні, матері Анні Превіталі (1829-1897рр.).

Добра сестра не тільки виявила свою прихильність, але й додала, що сама особисто хотіла би одягнути мене у святу одіж і, коли настане час, прийняти мої обіти.

7 грудня 1893 року, у Домі катехуменату у Венеції, я вступила до новіціату. Через півтора року (21.06.1895р.) мене покликали до Верони на вбирання габіту. За кілька місяців до виповнення трьох років я знову повернулася (до Верони), щоб скласти святі обіти (8.12.1896р.).

Бог зробив так, щоб здійснилося ба-Матері Превіталі, яка через місяць, 11 січня 1897 року, перейшла до іншого

Згідно з тодішнім церковним правом, кандидатка до посвяченого життя повинна була пройти іспит у представника Церкви. У випадку Бакіти ним був кардинал Джузеппе Сарто (1825-1914 рр.), тодішній патріарх Венеції (згодом Папа Пій Х).

Патріарх відпустив її з наступними словами:

«Складай святі обіти без побоювань.

Ісус хоче тебе, Ісус тебе любить. Люби Його й служи Йому так і надалі».

8 грудня 1896 року Бакіта склала «святі» обіти у Вероні, в Генеральному Домі Дочок Милосердя.

Хроніка відмічає, що «на честь Бакіти було організоване урочисте свято, а кардинал Луїджі Каносса (1809-1900 рр.), небіж засновниці, св. Магдалени Каносської, побажав прийняти її у своєму палаці».

Після вручення медальйону Скорботної Божої Матері — на велику радість Настоятельки — мене прийняли до Спільноти.

Було свято Непорочної Діви 1896 року.

З того часу минуло чотирнадцять років глибокого служіння, на протязі яких я все більше і більше пізнавала доброту Бога до мене.

Дуже прошу усіх дорогих сестер, які будуть читати мої спогади, скласти жертву вдячності Божому Провидінню і просити доброго Бога, щоб дав мені ласку завжди відповідати на Його заклик і вірно Йому служити.

Дім Сестер Каносіянок Вул. Фузінато, 51
Скіо, 1910 р.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Альберт Ноака. Різьба. *«Пресвята Діва Марія берегла мене ще до того, як я Її пізнала»* (Бакіта).

ХРИСТИЯНКА, САМА НЕ ЗНАЮЧИ ЦЬОГО

Як хочеться глибше довідатися про Бакіту, про її життя, дізнатися, якою вона була, коли ще «не знала Бога», як вона сама любила говорити.

Перед нами постає дівчинка, яка, споглядаючи чудові явища природи, запитувала у себе: *«Хто ж господар усіх цих красот?»*. Їй визнавала, що *«відчувала величезне бажання пізнати, побачити Його, й виявити Йому свою шану»*.

Святий Августин витлумачив би це так: «Ти б Його не шукала, якби уже не носила у собі».

Бакіта не мала потреби вдаватися на пошуки Бога, бо Він уже перебував у її серці.

Доказом цього є її особисті свідчення про дотримання святого закону, який Бог з любов'ю «власноручно» виводить у серцях усіх людей (див. Єр 31, 33).

Бакіта ніколи не присвоювала собі речей господарів, навіть коли голодувала. Вона виконувала свої обов'язки невідільниці, намагаючись бути завжди покірною.

Неволя Бакіти розпочалася актом великого послуху своїм грабіжникам.

«Я покірно виконала їх волю, як часто це робила зі своєю мамою».

Таку ж героїчну покірність вона виявляла під час настирливої трьохденної муки - викручування грудей. Біль був таким сильним, що Бакіта втратила навіть свідомість (Зібр. док. 92, 190). *«Хоча мене й покинули сили, але коли пані мене покликала, я тут же підійшла до неї, стала на коліна й чекала її розпоряджень. Ці муки продовжувалися три дні»*.

Одного разу, на запитання, чи вона себе поводи́ла так тому, що Бог її бачив, Бакіта відповіла: *«Я не знала Бога, й робила так через те, що повинна була вести себе саме таким чином»* (Зібр. док. 138, 286). На делікатне запитання, чи під час довгого періоду своєї неволі не скористалися з її підвласного положення, вона сказала: *«Я перебувала серед морального занепаду, але не заплямилася. Мене берегла Пречиста Діва, хоча я її тоді ще не знала»*, — повторюючи

при цьому: *«У багатьох випадках я чулася під охороною Найвищого Буття»* (там же 287.674).

Яким же великим здивуванням була її поведінка для усіх тих, хто її мучив: жодного обурення, а навпаки - лише співчуття і вибачення.

Ще одна надзвичайно важлива деталь: перебуваючи на самому дні байдужості і смутку, Бакіта ніколи не втрачала сили духа: *«Як невільниця, я ніколи не впадала у розпач, бо в душі відчувала таємничу силу, яка мене підтримувала»* (там же 140.290).

Подані факти виразно говорять про те, що Бакіта відзначалася тихим і лагідним характером та винятково витонченими, вразливими почуттями.

Бакіта відчувала глибоку потребу любити і бути любимою: можливість переживати це почуття була у неї як у сім'ї, так згодом і у тяжкій неволі. Вона завжди цінувала навіть найменший жест доброти і кожний вияв сердечності, хто б його до неї не звертав. Найбільшим стражданням для Бакіти були хвилини, коли їй відмовлялося і у цьому.

Багато людей підкреслює лагідність характеру Бакіти, що, однак, не перешкодило їй вистояти перед спокусливими обіцянками легшого життя у себе на батьківщині, коли вона ризикувала втратити свою католицьку віру.

Бакіта, яку вважали «невільницею, річчю у руках її володарів», у мить, коли постала перед вибором негайного й відомого для неї блага, будучи господинею себе самої, вибирає невідоме, але правдиво існуюче. Ніжність серця й лагідність їй вдавалося поєднати з незламною силою духа і розсудливістю, бо вона була постійно освітлена «світлом, яке прийшло від Слова» (див. Йо 1, 9).

А. Скурані, біограф Бакіти, так визначає її життя: «Бакіта пройшла всі етапи християнського досвіду ще до того, як його пізнала. Вона страждала разом з Христом на Голготі, зазнала бідності, покори, вибачення образ, споглядала Бога у блакиті неба та у красі африканських широт, була покликана Христом до свободи, не знаючи християнства».

Бог творив великі речі в душі тієї молодой африканки. Разом з тим, потрібно підкреслити надзвичайні природні дари самої Бакіти. Повертаючись до її рукопису, ми зауважуємо спонтанність розповіді, живість деталей, які передають описані події у їх справжній суворій суті.

Безсумнівно, стиль розповіді простий і не без прогалин, але з якими незвичними здібностями передає свої почуття ця проста і щира оповідачка.

Більше того, певні деталі, передані у всій своїй щирості, викликають повагу до її моральної гідності.

Вистачить пригадати тільки деякі епізоди з оповідання Бакіти: викрадення, втеча, ніжні спогади про своїх рідних у зачиненій на замок коморі; описані нею тяжкі хвилини татуювання викликають жах, і все це постає перед нашими очима знову: господиня з піднесеним батогом, гостра бритва на тілі, розпістерті бідні жертви, які чекають своєї черги.

А коли прийшла її черга, вона усвідомила: *«Я не помру, бо Господь приготував мене для ВИЩОГО ЖИТТЯ»*.

І саме в очікуванні цього «вищого життя» проявляється сама Бакіта.

Вона розповідає: *«Коли сестра Фабретті почула про моє бажання стати християнкою, то дуже зраділа, а я приступила до пізнання того Бога, якого носила у своєму серці ще з дитинства, але якого не знала»*.

Нарешті, після осягнення вершини цієї «висоти» - Хрищення - світло виповнило її душу, й вона здавалася «преображенною» (Док. 356).

«ВИЩЕ ЖИТТЯ»

Пройшовши разом з Бакітою вереницею світла і тіні, якими Боже Провидіння привело Бакіту до христильниці, ми вслухаємося до її власних слів, звернених до нас:

«Після вступу до катехуменату та підготовчого періоду з радістю, яку тільки ангели могли описати, 9 січня 1980 року я отримала святе Хрищення».

Зберігся письмовий опис цієї великої події, зроблений одним зі свідків, - панею Юлією Делла Фонте Спонца. Вона мешкала в будинку напроти дому катехуменату й заприятелювала з Бакітою ще з її першого приїзду до Венеції.

«Був чудовий день. Я сиділа у першому ряду у маленькій церквici Інституту й, нерухома, напружено слідкувала за урочистим обрядом. Не можу передати, що я відчувала у ту щасливу годину: ще зовсім дитина, я була просто вражена.

По закінченні урочистості, разом з мамою та тіткою мене запросили на почастунок до вітальні. Крім кардинала Агостіні, було багато священиків, а також світських людей. Я трималася трохи збоку, одночасно пробуючи звернути на себе увагу моєї товаришки. Я хотіла наблизитись до неї й поцілувати, як це робили усі сестри та інші жінки.

Бакіта помітила мене, посміхнулася, підізваła до себе й поцілувала. А я, з цієї миті тримаючись завжди поряд, була просто щаслива...

Мені хотілося, щоб це свято ніколи не закінчувалося.

Пригадую, було багато солодошів і напоїв, але я так нічого й не скуштувала. Бакіта, яку тепер називали Йозефіною, теж нічого не їла.

Коли уже всі вийшли, Ректор Інституту Катехуменату, Дон Якоб дей Конті Авогадро, «святий чоловік» в літах, запросив Бакіту на обід, а разом з нею і мене. Ми обідали втрьох, й нам подавала добра господиня священика.

Йозефіна була щаслива. На її обличчі не було більше тієї звичної для неї тіні смутку.

Вона здавалася преображеною.

Говорила Бакіта небагато, але радість відчувалася у кожному її жесті, у кожному слові.

Я її запитала, що вона відчувала під час урочистості. Вона ж не відповіла й лише пестила мене і посміхалася.

Пригадую, як я поцілувала її в руку, думаючи про неї, як про святу. Вдома мені сказали, що Христос робить кожному людину святою, і плями з її душі щезають, роблячи душу чистою.

Я вдивлялася в обличчя Йозефіни, намагаючись побачити її чисту душу.

Люди приходили й відходили. Так тривало аж до вечора, поки Йозефіна нарешті у спокої не закінчила свято свого спасіння» (Док. 356-357).

СВЯТО ЗАКІНЧИЛОСЬ НЕ ДЛЯ ВСІХ

На святкуванні, разом з жінкою та дітьми, був також і пан Іллюмінато Кеккіні. Як добрий християнин, він залишив Бакіту з іншими, а пізніше запросив її до себе додому - щоб мати повністю для себе і для своєї сім'ї.

Це велике свято щирих почуттів та великої гостинності багаторазово повторювалося, а часом тривало навіть кілька днів.

Більше того, добре знаючи закони Інституту, пан Кеккіні передбачав, що через рік після Хрищення Йозефіна охоче й за власним бажанням прийме щирі пропозиції увійти до його сім'ї і стати її повноправним членом.

Дружина й діти були з цього дуже задоволені.

Здавалося, все йшло згідно плану, звичайно, з їх точки зору. Але по-іншому все виглядало з боку Йозефіни, яка, подякувавши за такий великий дар, рішуче відмовилася від нього.

Чому?

Тому що події випередила єдино правдива й важлива Постать. Неофітка у глибині душі, як ніколи, відчувала виразний заклик, який заявив про себе з самого дня її хрищення. Заклик, який після свого втілення стане вінцем для всього «вищого життя», для якого Бог її вибрав.

Йозефіна Бакіта гаряче прагнула стати Дочкою Милосердя. Настоятелька Генерального Дому Дочок Милосердя, мати Анна Превіталі (1829-1897 рр.), позитивно відповіла на прохання про вступ молодой африканки до Згромадження.

Після закінчення етапу новіціату Йозефіна Бакіта була прийнята до грона членів Згромадження Дочок Милосердя Каносіанок, складаючи, 8 грудня 1896 року, обіти у Генеральному Домі в Вероні, де жила і померла Засновниця Спільноти - Магдалена Каноська.

Одного разу, на запитання про причини свого вибору, Бакіта, склавши руки й підводячи погляд до неба, відповіла: «*За натхненням Господнім*» (Зібр. док. 174.379).

- А як ти до цього прийшла?
- *Не знаю — все бо вчинив Він* (Док. 42).

Так Йозефіна повністю віддається волі свого доброго Господа... Через якийсь час з Венеції Бакіту перевели до Скіо.

Будучи дуже вразливою, молода сестра не могла без жалю залишити Дім, який став їй по-справжньому рідним. З повними сліз очима вона окинула поглядом велике Розп'яття вітальні, з якого набиралася сил, щоб вистояти перед настирливістю пані Мікелі та безвтішним плачем улюбленої Мімміни.

Востаннє вона увійшла до церкви, поцілувала христильницю, повторюючи при цьому зворушливі слова: «*Тут я стала справжньою Божою дитиною*» (Зібр. док. 10.24).

Наостанок, ніжно й зі вдячністю пригорнувши сестер, особливо настоятельку сестру Фабретті, свою «духовну матір», лагідна сестра виїхала з вірою у те, що добрий Бог, який керував кожним її кроком аж до цього дня, буде з нею також і в майбутньому.

І цього їй було досить.

У СКІО

Веселе працювате містечко Скіо знаходиться поблизу Віченци, на півночі Італії. Містечко розляглося на березі Леогри, яка омивас узгір'я, глибоко позначене подіями війни 1915-1918 років.

Дочки Милосердя, усім відомі як Каносіянки, осіли у Скіо на вулиці Фузіната ще на початку 1886 року. Це сталося за бажанням та щедрістю пані Луїзи Россі. Запропонований нею дім зразу ж зробився центром виховання та апостольських діл: тут знаходилися ясла, початкова та технічна школи крою і вишивки, при ньому ж діяв сирітський притулок, школа-інтернат для дівчат, католицькі товариства для людей різного віку.

Йозефіна Бакіта прибула до Скіо у 1902 році.

Саме у цьому Домі, у 1910 році, на прохання настоятельки матері Маргарити Бонотто, вона розповіла історію свого життя, яку ми подали у цій книзі.

У Каносіянському домі у Скіо сестра Йозефіна отримала можливість - як вона сама підкреслювала у своєму проханні про вступ -робити *«все, що б її не попросили»*, втілюючи у працю ту сердечну щирість, яка є основним елементом каносіянського духу.

Так, з готовністю серця й сильною волею, від кухні вона переходила до ризниці, двірницької, майстерні.

Виконуючи цю низку виключно домашніх справ, як їх прийнято називати, без сумніву, постає одне важливе питання: як могла сестра Йозефіна втілити у життя характерну апостольську духовність Дочок Милосердя, якщо вона постійно перебувала у чотирьох стінах Дому?

Сестра Йозефіна, у своїй простоті й освітлена Святим Духом, вирішила цю проблему ще до її виникнення. Для неї день, коли вона *«похована з Христом, з ним жила новим життям»* (див. Рм 6, 4), став таким великим, що вона не могла радіти йому одна. Виповнена новим духом, вона повинна була звіщати *«велике милосердя Господа і вірність Його повіки»* (див. Пс 117).

Ці гарячі почуття знаходять свій вияв у молитві, складеній Бакітою 8 грудня 1896 року, у день її повної посвяти Богові:

*«Мій Господи,
якби мені крила, щоб полетіти туди, де мій народ,
і сильним голосом звіщати про Твою доброту, о, скільки б душ
я могла здобути для Тебе!
Серед перших з них:
моя мама, мій тато,
мої брати, й сестра, і та рабиня...
Усі, всі бідні люди Африки.
Зроби ж так, Христе, щоб й вони
Тебе пізнали
і полюбили !»*

Саме таким було високе місіонерське натхнення всієї щирої діяльності матері Йозефіни Бакіти.

МІСІОНЕРКА У ВСЬОМУ

Серце Йозефіни було переповнене місійним духом. Щоб реалізувати свій місійний неспокій, вона насамперед намагалася робити добрі діла й ставитися до інших сердечно, а з любові до Бога виконувати все те, що їй доручали.

Під час свого перебування у катехуменаті вона навчилася тонкого мистецтва вишивки на полотні та виконання декоративних виробів з відомими венеційськими перлинами.

Коли ж її перевели до Скіо, її обов'язком стала праця на кухні, у яку вона вкладала всю свою енергію і розум, щоб виконувати це завдання якнайкраще. Сила й розум, однак, не могли би зайти далеко, якби серце не прийняло цієї завжди тяжкої і втомливої праці.

Ще живуть сестри і вихованки, які підтверджують, що своєю їжею вона могла задовільнити навіть студенток з інтернату, й цього уже було досить, щоб визнати за кухаркою великі здібності.

Крім роботи на кухні, вона повинна була взяти на свої плечі ще один обов'язок. Під час війни 1914-1918 років кількість сестер і вихованок у Мірано Венето значно зменшилася, й тим, хто залишився, прийшлося зайнятися й іншими справами.

Різьба по дереву. У африканській культурі материнство у великій пошані.

Сестра Бакіта отримала радісне завдання опікуватися ризницею, де вона зразу ж почула себе, як вдома, бо й так значну частину свого часу проводила у присутності свого доброго Господа.

З тих часів збереглося свідчення отця капучина Бартоломео Чезаретті (1877-1970 рр.), капелана військового госпіталю № 55, який розмістився у Інституті Сестер Каносіянок у Скіо. Отець

Бартоломео до 18 січня 1919 року виконував одночасно функції капелана у церкві сестер.

У той період «я близько познайомився з однією африканською сестрою, яку всі називали «сестрою-чорнявкою». Вона була завжди покірна і проста. Одним з її занять був догляд за ризницею. Точність і акуратність Бакіти у цій роботі передавали її велику віру у Євхаристію. З великим задоволенням і радістю вона готувала престол та святі предмети для служби. Часто про себе Бакіта промовляла слова, які розкривали її віру й закликали до доброти і довір'я до Бога. «Мій Пан, мій Господь», - повторювала вона з такою глибиною, що цими словами завоювала навіть загрубілі душі солдат».

У своїй розповіді отець Бартоломео описує також і келії сестер-каносіянок. «Я відзначив їх надзвичайну бідність. У кожній кімнаті стояло дерев'яне ліжко з солом'яним матрасом, стілець і маленький столик; на одній зі стін -невеличка ікона Пречистої Діви і розп'яття. Келія сестри Йозефіни буде ще біднішою від інших, бо, не займаючись школою, вона не мала ані ручок, ані книжок».

Сестра Йозефіна ніколи не губила часу, й навіть офіцери відмітили цю особливість. А вона на це часто відповідала: *«Так же й Ісус працював»*.

Тільки у рухах вона була досить повільною, але це їй зовсім не перешкоджало. «Більше того, вона часто сама викликала на заміну сестрам» (Зібр. док. 36.68).

Незабаром Бакіта отримала нове завдання, яке вимагало у неї постійної пильної уваги: вона почала працювати при дверях.

Коли рано-вранці дівчатка-школярки побачили сестру Йозефіну, у них вирвалися слова задоволення: «Сестра-чорнявка при дверях? Блаженна Господа, як добре !».

Звичайно, нечасто при дверях італійської школи можна було побачити африканську сестру. Але сестра Бакіта виконувала усі завдання з такою любов'ю, що підіймалася у них до найвищих вершин служіння.

До ясел дітей приводили їх матері, які, тут же знайшовши з Бакітою спільну мову, шукали найменшого приводу, щоб обмінятися з нею бодай словом. Зі свого боку, Йозефіна не шкодувала ні часу, ані жертв, тільки щоб усіх задовільнити.

Яка чудова людина!

Йозефіна володіла даром духовного притягання, бо прикрашала кожне своє слово й діло бальзамом молитви і жертвності.

Такою була таємниця її популярності у Скіо та за його межами.

ОБРАЗ БАКІТИ

Без сумніву, Бакіта могла похвалитися своєю красою і зграбністю. Вона була типовою африканською жінкою, з характерними для своєї раси гармонійними і правильними рисами: високе світле чоло, виразні скули вимальовували правильний овал обличчя, освітлений парюю блискучих чорних очей, завжди рухливих через її природну сором'язливість.

Мала вона чорне й пухке волосся, темну шкіру, яка навіть у старші роки не знала зморщок. Із-за виразно вимальованих уст, завждискладених у посмішку, виднілися білі здорові зуби.⁶

Була вона висока та струнка, лише зрідка прискорений крок видавав її маленький недолік - невідворотній наслідок ударів під час рабства.

⁶ Не існує попередніх фотографій Бакіти. Перша з них була зроблена у 1931 році. Фотограф Брунер з Триденту, після ознайомлення з книгою «Чудова історія», вирішив сфотографувати її героїню у трьох різних профілях.

Вона була лагідною й приємною у розмові. Гіркий життєвий досвід не змінив її добродушності. З добрим серцем сестра приймала жарти навіть сумнівного походження.

Будучи за природою несімливою, вона виявлялася відважною й рішучою, коли потрібно було боротися за справедливість або за Божі діла.

Все глибше й глибше вона усвідомлювала свою нікчемність людської істоти, що не була перешкодою, а зливалася з тим «Великим, що вчинив їй Всемогутній» (див. Лк 1, 49).

СВІДОК ХРИСТА

Усе життя Бакіти було свідченням про любов до Христа Спасителя.

Як же ради любові до Бога й задля здійснення Його місії не могла погодитися Йозефіна звіщати усім, по можливості, людям «чудові діла Божі», переміщуючись по густій мережі італійських каносіянських домів?

Навіть передбачаючи великі труднощі, Бакіта у знак покірності схилила голову й промовила: *«На все воля Божя»*.

Зрештою, таке завдання повністю відповідало прагненню її серця «звіщати Христа, щоб його полюбили» (Магдалена Каноська). Й вона погодилася, з готовністю і відданістю.

Так у 1935 році, у відповідь на запрошення місцевих настоятельок, уже знайомих з трагічними пригодами очікуваної у гості героїні, для матері Йозефіни розпочався період постійних переїздів.

У тій місійній прощі її товаришкою була сестра Леопольда Бенетті (1867-1964 рр.), 36 років місійного життя якої в Китаї були повними найрізноманітніших пригод.

Темами місійних зустрічей були «Каносіянські місії» і «Живий свідок віри». Тим свідком була мати Йозефіна Бакіта.

Несміла за природою, вона відкидала всяку спробу реклами. Чого ж їй коштувало показуватися слухачам! Робила ж вона це, однак, скромно і просто, погоджуючись навіть піднятися на сцену, бо слухачі не тільки хотіли її бачити, але й просили сказати кілька слів.

Її ж промова була завжди однаковою: *«Будьте добрими, любіть Господа, моліться за тих нещасних людей, які Його не знають. Знайте, що пізнати Бога — це велика ласка!»*.

Під час однієї зі своїх прощ до Кремони, а саме у монастир Візиток з Сорезіни, Йозефіна Бакіта пережила чудову несподіванку.

Серед монахинь вона зустріла одну африканську сестру, Марію Августину, як і вона, з Судану, яку викупив з неволі Дон Б'яджо Веррі (1819-1884 рр.).

Землячки і сестри по вірі, вони довго розмовляли, пригадуючи ті дороги, які Боже Провидіння передбачило також і для того, щоб подарувати обидвом цю взаємну втіху.

У той час чернечого життя, присвяченого місійній праці, у 1936-1938 роках мати Йозефіна перебувала у Домі Новіціату Каносіян-ських місій у Вімеркате (Мілан), де несла своє служіння при дверях.

Після закінчення своєї, справжньої для неї, місії вона покинула Дім у Вімеркате й відбула у Скію, де зі щирим серцем прийняла на себе звичну череду покірних й, разом з тим, великих обов'язків.

Життя у Скію, однак, не було спокійним. Саме у 1939 році, році її повернення до цього містечка, появились перші ознаки однієї з найстрашніших й найшаленіших воєн світу (1939-1945 рр.).

Уся каносіянська спільнота на вулиці Фузіната була повністю закручена виром цього нещастя: коли під час першої світової війни сестри повинні були закрити школи, то під час другої їх діяльність велася у межах неможливого.

Відповідальність сестер за значну кількість учнів у домі була дуже великою, до того ж, Скію лежало на траєкторії перельотів повітряного флоту. При кожній тривозі потрібно було бігти до бомбосховища.

Усі намагалися врятуватися. Винятком була мати Йозефіна. Навіть якщо її й кликали, вона не рухалася: *«Хай стріляють, - говорила та добродушно, - все одно наказує тільки Він, Господь»*.

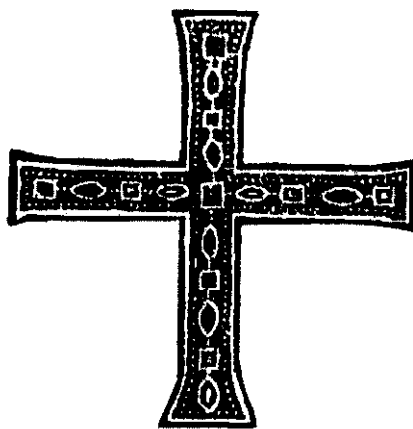
Мешканці Скіо довірливо повторювали: *«З нами мати-чорнявка. Це свята, вона нас врятує від небезпеки»*.

І справді, коли у великий зал прядильної фабрики потрапила бомба, не було жодної жертви: з п'ятидесяти бомб, що впали на навколишні території Ліз'єри, не вибухнула жодна.

«Хто вірить Богові, того Бог нагороджує по-Божому».

Скільки сімей у Скіо пережило тяжкі випробування: чоловіки, сини пішли на фронт й так ніколи і не повернулися.

Сестра Бакіта ділила з усіма їх страждання і надію. Зі зворушенням вона вислуховувала нещастя багатьох молодих матерів і наречених і для кожної знаходила слово віри і втіхи.

Мозаїчний хрест. Африка. У Судані християнство у перші століття було надзвичайно поширеним.

ДОЧАСНІ Й ДОВІЧНІ СВЯТКУВАННЯ

У повний розпал війни, а саме 8 грудня 1943 року, виповнилося п'ятдесят років чернечого життя сестри Йозефіни Бакіти серед Дочок Милосердя.

Це свято змусило сестер на вулиці Фузінато принаймні на один день забути про лихоліття історичного моменту. Але свято стосувалося не тільки сестер-каносіянок. Святкувало ціле містечко, бо Бакіта належала усім. У той чудовий день мати Йозефіна зайняла почесне місце у каплиці, на оздобленому шовком та квітами підніжжі. Урочисту Службу відправляв монс. Ієронім Тальяферро.

Бакіта, покірна і скромна, приймала привітання й сердечно дякувала, майже просячи вибачення за причинене замішання.

А замішання справді було велике: весь добрий люд Скіо хотів привітати ювілярку й подякувати за її «заступництво».

З цієї нагоди був видрукований образок -пам'ятка з фотографією Бакіти. Під час святкувань не могло обійтися без натяку на таємничий план Божого Провидіння, яке, «викорінивши ніжну квітку африканської пустелі, незрозумілими шляхами перенесло її на християнський ґрунт, щоб зробити добровільною рабою Того, який виразно говорить, що ярмо моє любе й тягар мій легкий» (див. Мт 11, 30).

Але «тягар», по-людськи кажучи, робився все важчим і важчим: з огляду на здоров'я сестра Йозефіна почувала себе зовсім погано. Поставлений діагноз був складний: деформуючий артрит, бронхіальна астма з кашлем, загострена наступним двостороннім запаленням легень.

Мати Йозефіна добре усвідомлювала собі свій стан: на пропозицію прийняти таїнства вона відповіла: *«Так, так, я хочу»*. Й хоча їй з трудом вдавалося слідкувати за всіма молитвами, опісля, замислившись, вона просиділа спокійна якийсь час.

А потім, у глибокому жарі, благала: *«Зніміть кайдани, вони такі тяжкі»* (Зібр. док. 233-531). Потім вона почувалася знову краще. Побачивши це, сестри запитали: *«Сестро Йозефіно, як ти себе відчуваєш? Сьогодні субота»*.

А вона, замислившись, через якусь мить прошепотіла: *«Яка я щаслива: о Діво, Пречиста Діво»*.

Такими були її останні слова.

Трохи раніше, на запитання сестри -«Йозефіно, куди ти йдеш?» - вона, наголошуючи на кожному слові, відповіла:

«Я йду, поволі-поволі, до вічності. Несу з собою два клунки: один з моїми гріхами, другий — більший — з безмежними заслугами Ісуса Христа.

Коли стану перед Божим судом, я закрию мій негарний клунок заслугами Діви, а потім розв'яжу інший, покажу заслуги Христа і скажу Небесному Отцеві: 'Тепер же суди, що бачиш.

О, я певна, що мене не відішлють назад.

А тоді я повернуся до святого Петра і скажу йому: 'Закривай же двері, я залишаюся тут!' » (Зібр. док. 157.334).

Там вона і залишилася: 8 лютого 1947 року, о 20 годині 10 хвилин.

Нарешті вона була у руках Того, якого так прагнула любити ще до того, як Його пізнала. У цій безпосередній зустрічі «лицем в лице» вона могла співати разом зі своєю улюбленою Пречистою Дівою:

*«Величає душа моя Господа... бо велике вчинив мені
Всемогутній» (див. Лк 1, 46-49).*

У неділю, 9 лютого, її тіло було перенесене до кімнати поряд з церквою.

Тіло Бакіти й після смерті зберегло свою гнучкість: матері брали руку Йозефіни й у знак захисту клали її на голівки своїх дітей. Вираз її обличчя був таким погожим і природнім, що навіть «діти її не боялися», як часто вона сама любила про себе говорити.

Прийшло багато віруючих, серед яких були як люди з високих суспільних кіл, так і прості смертні. У понеділок ввечері, перед закриттям труни, подзвонили з прядильної фабрики Россі, робітники якої попросили зачекати на них, щоб разом віддати поклін своїй «Матері».

Похорон відбувся 11 лютого 1947 року у церкві Інституту Каносіянок, й очолив його прелат церкви, монс. Ієронім Тальяферро. Незважаючи на непогоду, у похороні взяло участь багато людей.

У знак вдячності й пошани до померлої, вона була похована на кладовищі Скіо у родинній могилі Панів Гаспарелла.

Сьогодні мощі Бакіти зберігаються в урні під центральним престолом у Церкві Дому Каносіянок міста Скіо, на вул. Фузінато.

«Вірне слово: коли ми з ним померли, то разом з ним будемо й жити» (2 Тм 2, 11).

ТАЄМНІ ДОРОГИ **БОЖОГО ПРОВІДІННЯ**

Пройшовши з Бакітою дорогами її земного життя, у радості духа разом зі святим Павлом ми можемо сказати: «Ми знаємо, що тим, які люблять Бога, - покликаним за його постановою, усе співдіє на добро» (Рм 8, 28).

Абсолютно явним є те (що впливає також і зі свідчення самої Бакіти), що вона полюбила Бога ще до того, як Його пізнала. І тільки на другому етапі свого життя, у довгій шерензі трагічних, болісних подій, вона зуміє прочитати таємничий план Божих намірів, чарівний вінок подій у світлі натхнених слів Апостола.

Навіть ті ж торговці невольниками, будучи вплетеними у жахливу сцену її життя, назвали її «Бакітою», тобто «Щасливою», ставши, як Каяфа, пророками (див. Йо 18, 14).

Якщо б життя цієї суданської дівчинки не змінило своєї звичайної течії, не було б сьогодні багатьох мільйонів католиків та людей інших вірувань, виявляючих шану до цієї покірної постаті.

Зразу ж потрібно підкреслити те, що усі нещастя, всі перешкоди, помилки, brutальні та егоїстичні інстинкти, продажні й корисливі виправдання - все це працювало на здійснення намірів Божого Провидіння.

Давайте ще раз коротко пройдемо його повними таємничості етапами, яких ніхто не міг передбачити.

Драма починається з незвичайного випадку.

Дві дівчинки захоплені грою: одній вісім-дев'ять років, іншій тринадцять.

Чужинці, появившись, як з-під землі, зразу ж націлилися на меншу.

Чому не на двох разом, або на старшу? Та була сильнішою, навченою до праці, була більш вдалою під кожним кутом зору.

Ні. Вони повинні викрасти саме меншу.

«Чому саме мене?» - потім буде запитувати у себе Бакіта.

«Не тому, що ви численніші... полюбив вас Господь і вибрав вас, ви ж бо найменший з усіх...» (див. Втор 7, 7).

Продана іншому торговцеві невольниками, вона втікає. І тут же була піймана і знову перепродана. Тому що повинна була увійти до складу каравану, прямуючого у Ель Обейд.

Продана «дуже багатому чоловікові», вона прислуговує його двом дочкам.

Місце непогане, але спокій триває недовго.

«Якби не одна провина, - говорить Бакіта, - уже не пригадую, що саме, що стосувалося сина господаря» (Рук. 14).

Побита до крові, вона нарешті була продана генералові турецької армії: невольницю приставили в прислугу його матері і дружині. *«Обидві відзначалися нелюдським ставленням до бідних невольників. За три роки на цій службі я не пригадую навіть одного дня без ран»* (Рук. 15).

Це була та темна ніч, яка звіщала початок сонячного дня.

Тому, що «Господь піклувався нею» (див. Втор 2, 7), «ніс її на всьому шляху» (Втор 1, 31), щоб привести туди, де «всі дороги твої готові» (див. Юд 9, 6).

Генерал, підштовхнутий небезпекою появи магдістів, вирішує покинути Ель Обейд. Він продає майже усіх невольників, за винятком десяти. Й Бакіта серед них - супроводжує господаря до Туреччини.

Приїхавши у Хартум, Бакіту теж вирішили продати.

Хто ж стане її покупцем у місті, повному напруження і нестабільності?

Ним стане чужинець, дипломат за професією. Працівник італійського консульства Каліст Леньяні заплатив названу ціну - й дівчинка стала його гостею.

Життя у консульському домі скидалося на сон. І теж, як і раніше, brutally перервалося.

Консул раптово повинен повернутися до Італії.

Бакіта залишається у Хартумі разом з покоївкою.

«Коли я почула розмову про Італію, про красу та чарівність якої я нічого не знала, у моєму серці зародилося живе бажання виїхати разом з господарем. Він мене любив, тому я... наполягала й наполягала, і нарешті він погодився. Цього бажав сам Бог, зрозуміла це пізніше» (Рук. 22).

Наближався кінець 1884 року. Революціонери Магді підійшли до воріт Хартуму.

Як же могли, запитують себе історики, члени невеликого каравану вийти з Хартуму, пройти 900 кілометрів аж до Суакіну, не будучи пійманими і розстріляними?

Таємниця.

Й ось ключ до неї: серед втікачів була Бакіта, яка прямувала до Італії. Її присутність серед подорожуючих стала порятунком для всього каравану, врятованого її Господом (див. Ді 27, 24).

Караван все ще стояв у Суакіні, коли прийшла звістка, що *«банда корсарів увірвалася до міста Хартум, знищила все, що їй трапилося на шляху, й викрала усіх невольників.*

Якби я залишилася у місті, мене також би викрали,- говорить Бакіта, - і що б тоді зі мною сталося?» (Рук. 23).

Квітень 1885 року. Генуя.

Чи Бакіта поїде разом з консулом, своїм рятівником?

Ні. Вона поїде не з ним до Падуї, а у Ме-рано Венето, разом з панамі Августом і Туріною Мікелі.

Це «Господь зміцнює кроки чоловіка, й його дороги йому до вподоби» (Пс 37, 23).

«Влаштована на все життя», - думає про неї господиня.

Фактично, Бакіта увійшла до грона сім'ї Мікелі, навіть якщо й залишилася у ролі служниці.

Ще раз на неї чекає дорога до Африки й повернення до Італії, а потім все буде без змін на протязі двох років. Аж поки пані Мікелі не заговорить про нове повернення на чорний континент.

А що ж буде з Бакітою та Мімміною?

Відповіді не можна було передбачити: їх приймуть до Інституту Катехуменів.

Дивне місце для нових гостей.

«Дівчинка була вже охрищена, що ж їй робити в катехуменаті?» - здивовано запитувала у себе самої Бакіта (Рук. 25). Їй уже знала відповідь.

«Сповнювалася таємниця Бога» (див. Ді 10, 7).

Видимим його знаряддям у той момент був розпорядник дому Мікелі Іллюмінато

Кеккіні, який запропонував, реалізував цю ідею і виступив її гарантом.

Бакіта з цієї хвили була на «головній дорозі, не звертаючи ні праворуч, ні ліворуч» (див. Втор 2, 27).

На її власне прохання вона розпочала вивчення правд католицької віри.

«Сестри допомогли мені пізнати того Бога, якого з самого дитинства я відчувала у своєму серці, не знаючи про Нього нічого» (Рук 26).

Тяжко повірити, але Бакіта повинна була стати Божою дитиною у святому хрищенні.

Чи все, однак, іде гладко, згідно її бажань?

Несподівано появляється перешкода.

Пані Мікелі повертається до Італії, щоб забрати Мімміну разом з Бакітою і знову виїхати до Африки, де на Бакіту уже чекає готова праця.

Цим разом Бакіта з несподіваною настирливістю оволоділа ситуацією.

«Я не могла повернутися до Африки. У мене не було б там жодної можливості визнавати мою нову віру. Я дякую пані Туріні й бажаю всякого добра її донечці, але не хочу втратити Бога» (Рук. 27).

На протязі наступних днів тривала тяжка боротьба.

«Господь був її силою і щитом її» (див. Пс 28, 7).

Й будучи сильною духом, вона винесла всі докори, погрози і спокусливі обіцянки.

«Розлучилася я з ними в сльозах... Однак, мене не покидало задоволення, що я не піддалася» (Рук. 29).

Було 29 листопада 1889 року.

А 9 січня 1890 року Бакіта прийняла таїнство хрищення «з радістю, яку тільки ангели могли описати» (Рук. 29).

Йозефіна просить і отримує дозвіл на те, щоб вступити до грона Дочок Милосердя, де вірно й витривало йтиме дорогами євангелійних блаженств аж до своєї зустрічі з Господом, 8 лютого 1947 року.

У світлі Духа вона добре зрозуміла, що була вибрана «з-поміж усіх...» (Втор 18, 5), глибоко відчула таємниче прагнення Божих намірів і те, що «усе зробив Господь для власної мети» (Прип 16, 4).

Під час однієї із зустрічей з молоддю зацікавлений студент запитав сестру Йозефіну: «Що б ви зробили, якби зустріли своїх викрадачів?».

Бакіта, не вагаючись, відповіла: *«Якби я зустріла тих, які мене викрали, а також і тих, які мене мучили, я б нахилилася, щоб поцілувати їм руки; бо якби не вони, я б не стала християнкою, ні сестрою»* (Зібр. док. 16, 37).

Бракувало ще одного штриха у шедеврі Божого Провидіння. І це сталося з великодушною щедрістю.

17 травня 1992 року Папа Іван Павло II проголосив блаженними священика Хосемарія Ескріва де Балагуер і сестру Йозефіну Бакіту.

Таке от співпадіння! Монсенйор, маркіз за походженням, засновник відомого й поширеного по всьому світу Діла, й сестра, колись невілляниця, куплена, продана, перепродана, невідома світові, постала з нічого.

Яка мета цього всього?

Щоб триста тисяч людей на площі св. Петра могли прийняти звернення покірної Бакіти:

«Яка ж велика милість Господня і прощення тим, що навертаються до нього» (Сир 17, 29).

А ось день 10 лютого 1993 року, а з ним -наступна несподіванка.

Папа Іван Павло II перебуває у Африці з нагоди своєї десятої апостольської прощі. Закінчив він її сміливо і відважно, зі співчуттям та рішучим криком у захист безголосих, з живим захопленням усіма вірними, які не зважають на перешкоди.

Закінчив він її з безмежною радістю для усіх присутніх, бо 10 лютого 1993 року *Бакіта повернулася додому, до Судану.*

Генеральна мати Сестер Каносіянок Еліде Теста передала папі бронзове погруддя з реліквіями блаженної Бакіти для собору в Хартумі.

На великій Зеленій площі столиці мільйон святкуючих суданців з'єднав свої голоси і серця з папою Іваном Павлом II і з архієпископом Гавриїлом Зубеїр Вако, щоб сказати:

«З поверненням додому, Бакіто!»

Рим. Собор Святого Петра. *«Коли я почула розмову про Італію, про красу та чарівність якої я раніше нічого не знала, у моєму серці зародилося живе бажання виїхати разом з господарем»* (Бакіта).

БЛАЖЕННА

Живим свідченням про життєву дорогу сестри Йозефіни Бакіти стала промова Святішого Отця Івана Павла II, яку він виголосив 17 травня 1992 року у Римі, під час беатифікації сестри Йозефіни, й 10 лютого 1993 року у Хартумі, під час своєї десятої апостольської подорожі до Африки. Нижче приводиться текст промови, яка й сьогодні передає нам актуальне життєве послання цієї незвичайної Блаженної з Судану.

Блаженна Йозефіна Бакіта є особливим свідком отцівської любові Бога й виразним знаком постійної актуальності євангелійних благословенств. Народжена в Судані у 1869 році, ще в ранньому дитинстві викрадена невільниками, вона постійно виставлялася на продаж на ринках Африки, зазнавала гіркоти неволі, яка залишила на її тілі глибокі сліди людської жорстокості. Незважаючи на цей болісний досвід, вона зберегла праведність і надію. «Як невільниця, я ніколи не впадала у розпач, - говорила вона пізніше, - бо в душі відчувала тасмничу силу, яка мене підтримувала». Ім'я Бакіта, дане їй торговцями, значить «щаслива», й саме такою вона стала за волею Бога, Господа всякої потіхи, який завжди йшов поряд і вів її за руку.

Завдяки тасмничому розпорядженню Божого Провидіння Бакіта потрапила до Венеції, де дуже швидко відкрилася для діяння благодаті. Хрищення, а через кілька років - обіти у Згромадженні Дочок Милосердя Каносіянок були логічним завершенням віднайдення скарбу Євангелії, для якої Бакіта присвятила все своє життя, відмовляючись - уже як вільна людина - від повернення на рідну землю. Як і Магдалена Каноська, вона прагнула жити тільки для Бога і з героїчною витривалістю, покорою й довір'ям вірно йшла дорогою найдосконалішої любові. Її віра була незламною, полум'яною. «Якби ви знали, яка це радість - пізнати Бога!» - говорила вона часто.

Нова блаженна прожила у Згромадженні Дочок Милосердя 51 рік, керуючись покірністю у щоденній праці, послушній і непомітній, але багатій на правдиву любов і молитву. Мешканці Скіо, де вона прожила майже весь час, глибоко переконалися у тому, що їх «мати-чорнявка» - як вони її називали - це особистість, повна незвичайної і захоплюючої внутрішньої сили, багатство якої виявляється у дарі самої себе. Її життя пройшло серед неустанної молитви за місію, у вірній любові, покірній і героїчній, яка дозволила їй жити свободою дітей Божих і поширювати її навколо себе.

У наш час, коли невгамовне прагнення влади, грошей, споживання породжує так багато недовір'я, насилля й самотності,

Бог ще раз дарує нам Бакіту, як сестру усіх людей, щоб вона могла нам вказати тасмницю справжнього щастя: євангелійні благословенства,

Бакіта дарує нам звернення героїчної доброти, яке є образом милосердя небесного Отця. Вона залишає нам свідчення євангелійного поєднання й вибачення, яке, безсумнівно, стане джерелом віти для християн її країни, Судану, котрі також переживають багатолітній конфлікт - причину багатьох жертв. Їх вірність та їх надія для всієї Церкви є приводом для того, щоб замислитись і висловити слова вдячності. У дні великих нещасть сестра Бакіта веде їх дорогою наслідування Христа, щораз глибшого християнського життя і незламної прив'язаності до Церкви. Сьогодні з гарячим закликом я ще раз звертаюся до відповідальних за долю Судану, щоб вони прагнули досягнути ідеалів миру й об'єднання, які проголошують; щоб гарантували повагу основних прав людини, - особливо право на свободу релігії, - нікого не дискримінуючи з етнічної чи релігійної точки зору.

Джерелом глибокого занепокоєння є доля сотень тисяч вихідців з південних регіонів країни, через війну змушених покинути власне житло й місце роботи; останнім часом їх навіть вигнали з таборів, які були для них хоч якоюсь формою допомоги, й перевезли в пустельні зони, куди заборонено доступ навіть машинам міжнародних організацій з гуманітарною допомогою. Ми не можемо залишатися байдужими до їх трагічної долі.

Я наполегливо прошу міжнародні гуманітарні установи продовжувати нести допомогу потребуючим, допомогу спасенну й необхідну.

Вітаючи делегацію Церкви Судану, присутню на святі, я з любов'ю, супроводженою молитвою, думаю про всю Церкву цієї країни: про єпископів, єпархіяльне й місійне духовенство, а також про катехистів, жертвних і необхідних співпрацівників у ділі поширення Божої правди, слова і любові.

Мешканці Судану займають постійне місце у моєму серці і в моїй молитві: я довіряю їх заступництву нової блаженної - Йозефіни Бакіти.

(з гомілії Святішого Отця Івана Павла II, проголошеної на площі св. Петра 17 травня 1992 року, з нагоди беатифікації с. Йозефіни Бакіти)

АКТУАЛЬНІСТЬ СЛІВ БАКІТИ

Нижче наводяться цитати з рукописів і думки з розмов, які були записані за життя Бакіти. Вислови, повні сердечної мудрості, наводяться у короткій формі для того, щоб кожен міг собі вибрати і вкласти у своє серце те, що породило серце Бакіти й що вийшло з її уст з природною простотою.

«Пригадую, що дивлячись на сонце, місяць і зірки, на красу природи, я запитувала у себе: "Хто ж господар усіх цих красот?". Й відчувала величезне бажання пізнати, побачити Його, виявити Йому мою шану» (Рук. 26).

«Навіть, коли б я стояла навколішки все моє життя, я б не змогла висловити усієї моєї вдячності доброму Богові» (Док. 399).

«Усе моє життя було даром Божим: люди були тільки знаряддям; дякуючи їм, Бог уділив мені дару віри» (там же 427).

«Бог був завжди добрим до мене, на протязі всього мого життя» (Зібр. док. 308, 724).

«Щасливі ви, народжені у католицькому краї. Я ж пришила сюди пізніше. Будьте за це вдячні Богові і Матінці Божій» (там же 89, 75).

«Робімо все можливе, щоб задовільнити Господа» (там же 281, 559).

Коли її попросили розповісти про своє життя, вона розпочала так: *«Все для хвали Бога, для прославлення всесильності Бога, який привів мене до спасіння» (Зібр. док. 45, 89).*

«З огляду на справедливість, багаті повинні давати бідним» (там же).

«Чинити волю Божу є ділом справедливості» (там же 271, 630).

*«Мій Господи,
якби мені крила, щоб полетіти туди, де мій народ,
і сильним голосом звіщати про Твою
доброту,
о, скільки б души я могла здобути для Тебе !
Серед перших з них:
моя мама, мій тато,
мої брати, й сестра, і та рабиня...
Усі, всі бідні люди Африки.
Зроби ж так Христе, щоб й вони
Тебе пізнали
і полюбили !»
(Мимовільна молитва, 8/12/1896 р.).*

*«Речі цього світу є нічим, бо вони — земля; тим, чим ми повинні
займатися, є справи неба: це Господь» (Зібр. док. 41,81).*

*«Я все дам Господу, й Він буде мною опікуватися: це Його
обов'язок » (там же 42, 81).*

*«Якби на цьому світі ми не покладали надії на Господа, що б ми
робили?» (там же 41).*

*«Міняються люди, одна людина приходить за другою, й на те
воля Божя: Він залишається завжди; у раю ж ми знову всі
зустрінемося, треба лиш трохи зачекати» (Зібр. док.).*

«У всіх ділах покладаюся на Господа» (там же 271, 627).

*«Я щаслива, що з милосердя Божого стала християнкою» (там
же 427).*

*«Я роблю все, що для мене можливе: решту зробить Він» (там
же 238, 540).*

«У волі Божій є великий спокій» (там же 238, 540).

*«Господь мене полюбив; треба любити усіх людей, треба їм
співчувати» (там же 203, 455).*

«У неволі треба було насильно покорятися, а як ні, падали побої, ще й які! Тепер же ми покоряємося з радістю» (там же 132, 268).

«Здорові чи страждаючі, потрібно коритися з радістю» (там же 131, 208).

Одній з новичок, яку відіслали з Вімеркате до власної провінції, бо її здоров'я не дозволяло їй виїхати на закордонні місії, сестра Йозефіна сказала: *«Не хвилюйся, ми станемо святими й місіонерками, залишаючись на місці, і врятуємо багато душ»*. Та ж сестра визнала: *«Вона це мені сказала таким чином, що я повернулася з великою радістю»* (Зібр. док. 6, 13).

З іншої нагоди вона сказала: *«Якщо б наші африканські жителі почули про Господа і про Пречисту Діву, вони б усі навернулися і стали дуже добрими»* (Зібр. док. 36, 69).

Одній дівчині, якій порадили виходити заміж, а не вступати до Згромадження, вона сказала: *«Не те гарне, що здається кращим, а те, чого хоче Господь»* (там же 703).

Якось у Йозефіни, яка сиділа у візку, один єпископ запитав: *«Що сестра робить?»*. — *«Те ж саме, що й отець Єпископ: виконую волю Божу»* (там же 649).

«Я ніколи не думала нічого поганого про моїх сестер» (там же 186, 413).

Після переїзду з Венеції до Скіо вона сказала: *«Ми завжди у домі Господньому»* (там же 692).

Якось її запитали: *«Чи не маєте ви жалю до тих, які завдали вам стільки страждань?»*. Бакіта, усміхаючись, відповіла: *«Я багато за них молюся, щоб Господь, такий добрий і щедрий до мене, був добрим і до них, аж до їх навернення і спасіння»* (Док. 414).

«Однак, ті работорговці були злі люди», -ствердила одна з сестер. Бакіта, приклавши палець до уст, прошепотіла: «Мовчіть, не були вони людьми злими, бідні, бо не знали доброго Бога, й не

хотіли причинити мені нічого поганого: вони були панами, а я їх невільницею» (Зібр. док. 16, 89).

«Що б зробила сестра, якби зустріла своїх викрадачів?» - запитав її один з молодих людей. «Якби я зустріла тих, які мене викрали, а також і тих, які мене мучили, я б нахилилася, щоб поцілувати їм руки; бо якби не вони, я б не стала християнкою, ані сестрою» (там же Зібр. док. 16, 37).

З глибокою любов'ю вона згадувала своїх батьків, братів і сестер. Як часто вона пригадувала «бідну сестру-невільницю». «Я, однак, глибоко впевнена, що обійму їх у Раю, бо надіюся, що Господь дозволить, щоб і вони стали християнами: це той ідеал, який скрашує моє життя. О так, Ісусе, сповни мій обіт!» (Рук. 10).

Про сестер, які ходили навчати катехизму, вона говорила: «Вони йдуть навчати катехизму, я ж залишаюся у церкві молитися за те, щоб вони добре робили своє діло» (Зібр. док. 127, 253).

За якийсь час, коли її запитали, чи те, що про неї говорять, правда, вона відповіла: «Якщо йдеться про правду, то її скоріше менше, ніж більше, бо багато правдивих речей знає тільки Господь, і не можна їх ані розповісти, ані записати» (Док. 403).

Вона гаряче прагнула привести нові душі до Христа: «Я б хотіла могли літати, щоб сягнути усіх і освітити їх у вірі; бо місіонерів небагато, а Африка велика» (там же 108, 221).

«Як невільниця, я ніколи не впадала у розпач, бо в душі відчувала таємничу силу, яка мене підтримувала» (Зібр. док. 140, 290).

«Якби під час мого довгого рабства я пізнала Бога, наскільки менше мені би пришилося страждати» (там же).

«Страждання, причинені хворобою, мають більшу вагу, ніж будь-яка добровільна мука» (там же 49,98).

«Ми ніколи не будемо страждати так, як Ісус і Його Мати» (там же 49, 98).

«Я ніколи не буду відчувати втоми, стоячи перед Господом, — це мені задоволення. Скільки часу Він сам чекав на мене» (там же 125, 251).

Настоятелька, мати Тереза Мартіні, чимсь стурбована, почала було розмову з сестрою Йозефіною. А та, спокійна, відповіла так: *«А Ви, сестро, дивуєтесь, що наш Господь Вас змушує страждати? Якщо Він не прийде до нас зі стражданням, до кого ж має йти? Чи ж ми не вступили до монастиря, щоб робити те, чого Він хоче? Так, сестро, я, бідна, буду молитися, і буду багато молитися, але за те, щоб сповнювалася Його воля» (там же 407).*

Настоятелька відійшла, повторюючи про себе: *«Я прославляю Тебе, Отче, Господи неба і землі, що Ти втаїв це від мудрих та розумних і відкрив немовляткам» (Лк 10, 21).*

«Якщо Господь кличе, ми йдемо. Хай Він, Господь, чинить те, що хоче, ані годиною раніше, ані годиною пізніше. Так, це дивна річ — виконувати волю Божу» (Зібр. док. 41-42, 81).

«Я мала щастя вступити у посвячене життя у день Непорочної Діви Марії. Сьогодні субота. Я закінчую своє життя з Богородицею. О, Богородиця так мене любила» (Док. 376).

«Як дозволить мені Господь, я з неба буду просити багато ласк для спасіння душ» (Зібр. док. 203, 454).

ХРОНОЛОГІЯ ЖИТТЯ СЕСТРИ БАКІТИ

близько 1869 р- народилася в районі Дарфур, Судан (Зібр. док. 265, 614)

1878 р. викрадена арабськими работорговцями і продана на невільничому ринку. Втекла, була піймана і знову продана, згодом перепродана, на цей раз генералу турецької армії.

1882 р. разом з сім'єю генерала покинула Ель Обейд і прибула в Хартум.

- 1883 р. куплена італійським консулом у Хартумі Калістом Леньяні.
- 1885 р. привезена до Італії й подарована пані Туріні Мікелі.
- 1889 р. 29 листопада. Не погодилася повернутися на батьківщину й залишилася в катехуменаті Сестер Каносіянок у Венеції.
- 1890 р. 9 січня. Прийняла таїнство хрищення, миропомазання і причастя з рук кардинала Домініка Агостіні.
- 1893 р. 7 грудня. Вступила до новіціату Сестер Дочок Милосердя у Домі катехуменату.
- 1896 р. 8 грудня. У свято Непорочної Діви Марії склала свої перші обіти у Вероні.
- 1902 р. переведена у Скіо, вул. Фузінато, 51.
- 1910 р. Скіо. Сестра Йозефіна Бакіта пише спогади про своє життя.
- 1927 р. 10 серпня. Склала довічні обіти в Венеції.
- 1936-1938 рр. переведена у Вімеркате, в Дім новіціату Сестер Каносіянок.
- 1947 р. 8 лютого. Закінчила свій земний шлях.
- 1955-1957 рр. початок процесу беатифікації Бакіти в м. Віченца.

- 1968-1969 рр. другий етап процесу беатифікації.
- 1969 р. 25-29 вересня. Ексгумація тіла
Бакіти і його перенесення з міського кладовища
Скіо до церкви Інституту Дочок Милосердя на
вул. Фузімато, 51.
- 1978 р. 1 грудня. Папа Іван Павло II про-
голосив декрет про героїзм чеснот раби Божої
Йозефіни Бакіти.
- 1991 р. 6 липня. Папа Іван Павло II про-
голосив декрет про її зачислення до блаженних.
- 1992 р. 17 травня. Папою Іваном Павлом
II Бакіта була проголошена блаженною.
- 1993 р. 10 лютого. Папа Іван Павло II в
Хартумі. Настоятелька Дочок Милосердя, мати
Еліде Теста, передала погруддя й урну з мощами
блаженної єпископові Хартуму монс. Гавріїлу
Зубеір Вако та усім єпископам Судану.

ЗМІСТ

Вступне слово

ЧАСТИНА ПЕРША

Підступ

Батьківщина Бакіти - Судан

Християнський Судан

Віра Судану

Корені

Рабство

ЧАСТИНА ДРУГА

Розповідь

Трагедія

Моя черга

Невільничий ринок

Втеча

Третя і четверта купівля-продаж

Татування

До свободи і спасіння

Прощай, Африко, моя вітчизно!

Рішення всього життя

«О, незабутній день!»

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Християнка, сама не знаючи цього

Вище життя

Свято закінчилось не для всіх

У Скіо

Місіонерка у всьому

Образ Бакіти

Свідок Христа

Дочасні й довічні святкування

Таємні дороги Божого Провидіння

Блаженна

Актуальність слів Бакіти

Хронологія життя сестри Бакіти

Друк закінчено у грудні 1996 року у друкарні **Citta Nuova**
P.A.M.O.M. Largo Cristina di Svezia, 17 00165 ROMA tel.
5813475/82